

Рўнома аз соли
1924 чоп мешавад
Номиҳои пешини рўнома
«Овози тоҷикии камбағал»
(соли 1924), «Овози тоҷик»
(соли 1924-1931),
«Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1931-1940), «Ўзбеки-
стони сурх» (солҳои 1950-
1964), «Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1964-1991)

Овози Тоҷик

Бани одам аъзои якдигаранд!

18

декабри
соли 2024
Чоршанбе
№ 101
(15112)

ПЕШОМАДИ ВУСЪАТ ДОДАНИ ШАРИКИИ СТРАТЕГӢ БА РАСАЌ ШУД

**Масъалаҳои амалан татбиқ
намудани муносибати дараҷаи олий
ва пешбурди лоиҳаҳои сармоявӣ
дар маркази эътибори суҳбатчи
телефонии Президенти Ҷумҳурии
Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев бо
Амири Давлати Қатар Шайх Тамим
бин Хамад Ал Тани қарор дошт, ки
17 декабр баргузор шуд.**

Роҳбари давлати
мо Амири Қатарро бо
чабини милли – Рӯзи
таъсиссбони давлат
самимона муборакбод
намуда, ба ӯ аз тахти
дил сикхату салоомати,
фаровонхиливу комё-
биҳо, ҳамчунин ба ха-
лки бародари Қатар
сулҳу салоҳ ва шуку-
фой орзу кард.

Масъалаҳои рӯз-
марраи минбаъд ву-
сът додани ҳамко-
риҳои бисёрҷанба ва
мустаҳкам намудани
шарикии стратегии
кишварҳои мо муко-
кима гардиданд.

Ба натиҷаи қарор-
додҳо ва мубоди-
лаҳои фаъол баҳои
мусбат дода шуд.
Моҳи ноябри соли
равон дар шаҳри До-
ҳа ҷамъомади аввали-
ни Комиссияи байни-
хукумати ва анҷумани
тиҷорати муваффақ-
кият гузаштанд. Моҳи
октябр дар шаҳри
Тошканд чорабиниҳои
Ҳафтаи фарҳанги
Қатар бо комёби бар-
гузор шуд.

Бо иштироки шир-
катҳои пешқадами
Қатар лоиҳаҳои сар-
моявӣ дар соҳаҳои
энергетика, рушди
нақлиёт ва инфрасох-
тори сайёҳӣ, кишо-
варзӣ, нигоҳдориҳои
тандурустӣ ва дигар
самтҳои бартаринок
татбиқ мегарданд.

Дар байни пойтах-
тҳо хатсайри бевоси-
таи авиатсионӣ ба роҳ
монда шудааст, ки ба
рушди сафи сайёҳо-
ни тарафҳои мусои-
дат мекунад.

Дар қараёни муло-
қот роҳбарони давла-
тҳо ба ҷадвали чора-
биниҳои пешниҳоди
дар соли 2025-ум, аз
ҷумла баргузори наму-
дани ҳамомии дуоимӣ
мулоқоти «Осиёи
Марказӣ – Шӯроӣ
ҳамкориҳои давлатҳои
араби Халиҷ» эътибо-
ри махсус доданд.

Вобаста ба масъа-
лаҳои муҳими рӯзона-
маи байналхалқӣ низ
мубодилаи афкор ба
амал омад.

ЎЗА.

ВАЗИФАҲОИ ПЕШИСТОДА БА ДҶШИ АЪЗОИ ПАРЛУМОН МАСЪУЛИЯТ БОР МЕКУНАНД

**Ҷамъомади навбатии Палатаи қонунгузории
Олий Маҷлиси кори худро оғоз кард.**

Раиси Палатаи қонунгузории
Н.Исмоилов чорабиниҳоро боба-
ти рушди соҳаҳо, ки тахти сар-
вари роҳбари давлат татбиқ ме-
шаванд, қайд кард ва вазифаҳои
муҳимро, ки дар назди депутат-
ҳо истодаанд, таъкид намуд.

– Дар ҷамъомади видеосе-
латорӣ, ки 13 декабр тахти роҳ-
барии Президент гузашт, на-
тиҷаҳои кор дар соҳаҳои хифзи
иҷтимоӣ ва вазифаҳои афзали-
ятнок барои соли 2025-ум бар-
расӣ ва тамоми фаъолият амиқ
таҳлил гардида, мақсадиҳои му-
шаххас муайян карда шуданд, –
гуфт раис. – Роҳбари давлат як
қатор ташаббусҳои навро боба-
ти пурзӯр кардани хифзи та-
бақаҳои ночори аҳолии, фароҳам
овардани инфрасохтори мусоид
барои ногироҳо, вусъат додани
имкониятҳои таъмин бо шугл ва
гирифтани таълим пеш гузошт.

Соли оянда барои аз нодорӣ
халос кардани 1 миллиону 200
ҳазор нафар масъалаҳои таълим,
тайёркунии касбӣ, тиб ва бехтар
намудани тарзи ҳаёт ҳаллу фасл
мегарданд. Дар 1000 маҳаллаи
дараҷаи нодориаш баланд кӯда-
кистонҳои оилавӣ ташкил карда
мешаванд. Понздаҳ фоизи ҷойҳо

дар кӯдакистонҳои мазкур ба
кӯдакони оилаҳои камтаъмин
дода мешавад, як қисми пардохт
аз ҷониби давлат таъмин карда
хоҳад шуд. Ба нақша гирифта шу-
дааст, ки ба 118 ҳазор нафар
кӯдакони ҷунин оилаҳо забонҳои
хориҷӣ ва навгонҳои ИТ омӯзо-
нида шавад.

Ба наздикӣ тахти сарвари
Президенти кишвари мо боз як
машварати муҳими видеоселек-
торӣ бахшида ба баррасии вазифа-
ҳои бартариноки соҳаи таъмин
бо шугл ва баланд бардоштани
даромади аҳолии дар маҳаллаҳо бо
иштироки бонкҳо баргузори шуд.
Бинобар қумаки бонкҳо дар руш-
ди соҳибқарорӣ маҳаллаҳо, деҳот
ва хоҷагҳои манзилӣ бисёр шах-
сон кори доимӣ ва манбаи даро-
мад ба даст меоваранд. Танҳо дар
ноҳияи Сайхунбодӣ вилояти
Сирдарё дар 3,2 ҳазор хоҷагҳои
манзилӣ лоиҳаҳо татбиқ гарди-
данд, 12 ҳазор нафар дарёфти
маблағро дар қитъаҳои наздиқав-
лигии худ омуختанд. Бонкҳо за-
рур аст, ки ин таҷрибаро вусъат
диҳанд ва аҳолиро дастгирӣ на-
моянд.

Президент махсус таъкид сохт,

ки соли 2025-ум бобати бо шугл
таъмин кардан ва хоҳиш додани
нодорӣ соли ҳалқунанда хоҳад
шуд.

Дар ҷамъомад имкониятҳои
нав ҳамчониба таҳлил гарди-
данд, қайд шуд, ки бонкҳо ми-
қозонери, ки дар доираи соҳиб-
қарори оилавӣ ба мақсади онро
ба дараҷаи тиҷорати хурд ва
миёна бардоштан вом гирифта-
анд, ҳамчунин бо ташкил карда-
ни ҷойҳои корӣ стартап ташкил
намудаанд сармояҳоро ҷалб
менамоянд, дастгирӣ мекунад.

Роҳбари давлат таъкид кард,
ки ба қонунгузориҳо дар назар-
дошти бартариҳои ҳуқуқи бонкҳо
нисбати додани қарз бояд тағи-
рирот ворид карда шавад.

Вазифаҳои пешгузаштаи Пре-
зидент ба зиммаи аъзои парлу-
мон низ масъулияти махсус бор
мекунад. Моро зарур аст, ки ба
нақшаҳои чорабиниҳои худ, ки
дар самти мазкур қорҳои сама-
ноҳияи Сайхунбодӣ менамоянд,
дигаргунӣ ворид созем. Депу-
татҳо бояд барои иҷрои вазифа-
ҳои пешгузашташуда назора-
ти ҷамъиятӣ ва депутатиро тат-
биқ намоянд.

Сабти
Муҳтарама КОМИЛОВА,
хабарнигори ЎЗА.

ДАР БОРАИ КУШОДАНИ МАҶЛИСИ ДУОИМИ СЕНАТИ ОЛИЙ МАҶЛИСИ ҶУМҲУРИИ ЎЗБЕКИСТОН

Маҷлиси дуоими умуимии Сенати Олий Маҷлиси
Ҷумҳурии Ўзбекистон кори худро 18 де-
кабри соли 2024 дар шаҳри Тошканд дар маҷ-
лисгоҳи Сенати Олий Маҷлиси сар мекунад.

Ҷамъомади умумӣ бевосита аз тариқи шабакаи
Сенат дар YouTube намоиш дода мешавад.

ЎЗА.

«Вечерний Бишкек»:

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТЕСТ, КИ АҲОЛИАШ МУНТАЗАМ ЗИЁД МЕШАВАД ВА ТАЛАБОТАШ БА МАҲСУЛОТИ КИШОВАРЗӢ МЕАФЗОЯД

**Дар сомонӣ хонаи таъбу нашири
«Вечерний Бишкек» тахти сарлавҳаи
«Рақамикунони хоҷагии қишлоқи
Ўзбекистон рақобатбардории соҳаро
зиёд мекунад» мақолае чоп шуд.**

Дар мақола хабар дода
мешавад, ки Ўзбекистон
давлати миқдори аҳолиаш
мунтазам афзоида ва тала-
боташ ба маҳсулоти киш-
оварзӣ рӯзафзун ба шумор
меравад.

Қайд мегардад, ки муво-
фиқи маълумоти оморӣ то
1 октябри соли 2024-ум
аҳолии доимии мамлакат
37,3 миллион нафарро
ташкил додааст.

«Барои рӯйдани маҳсу-
лоти босифати кишоварзӣ
ва баланд бардоштани
ҳосилноқӣ аз байн бурда-
ни камбудӣҳоро, ки дар та-
моми даврҳо – аз тайёр
кардани замин ба кишт то
расонда додани ҳосил ба
нуқтаҳои қоркард, сари
вақт гузаронидани чораби-
ниҳои агротехникӣ ва таъ-
мин кардани шаффофият
дар соҳа ба миён меоянд,
аҳамияти бузург дорад. Ба
ин танҳо аз тариқи қуллаи
рақамикунони сектори аг-
рарӣ муваффақ шудан им-
конпазир аст», – менависад
муаллифи мақола, вазири хо-
ҷагии қишлоқи Ўзбекистон
Иброҳим Абдурахмонов.

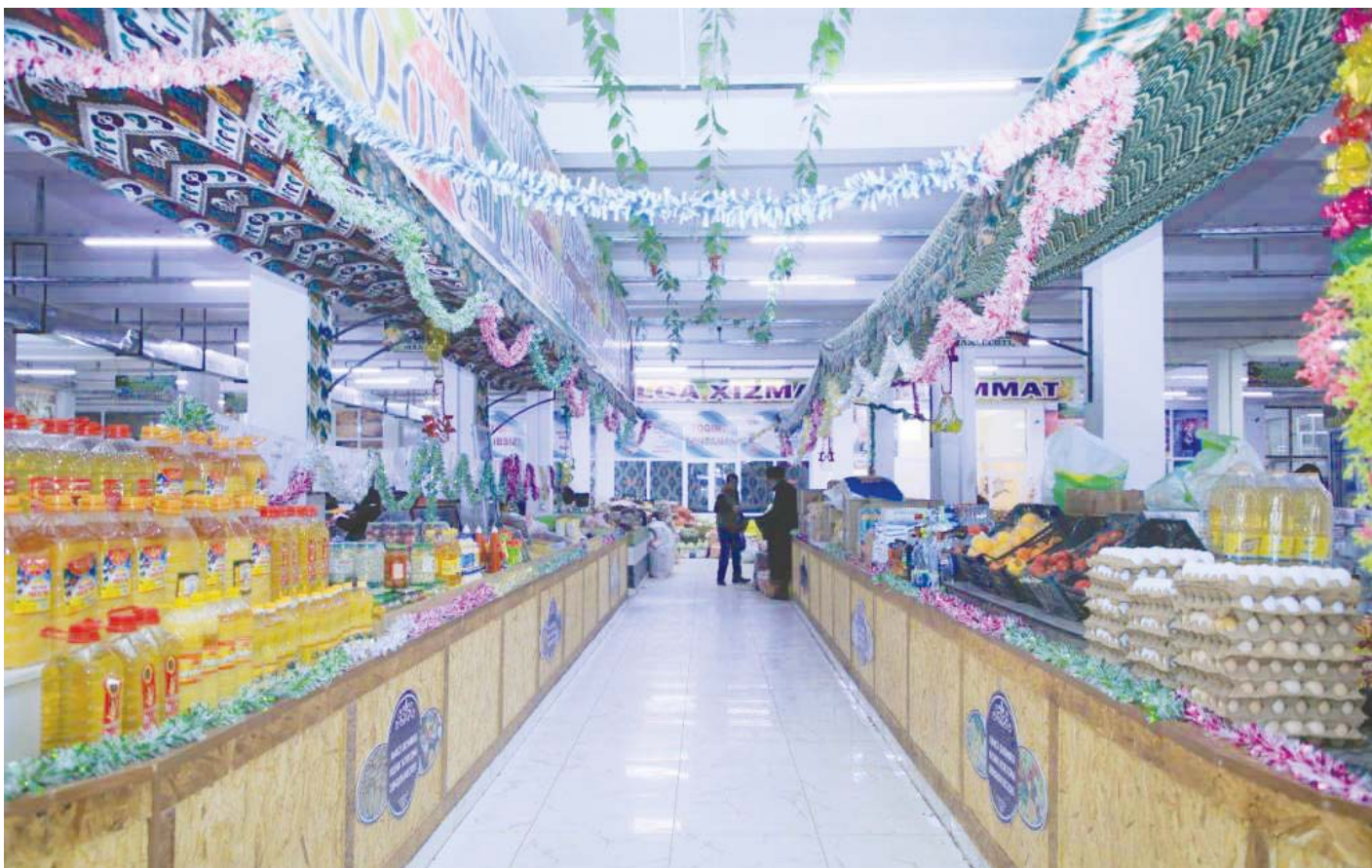
Дар мақола таъкид мегар-
дад, ки ба рақамикунони
соҳаи кишоварзӣ эътибори
маҳсус дода мешавад. Муво-
фиқи ҳуҷҷатҳои меъёриву
ҳуқуқии қабулгардида рушди
низоми қаробати иттилоот-
иву геопитилотӣ дар самт-
ҳои мухтасифи хоҷагии
қишлоқ, ҳамчунин қорӣ на-
мудани технологияҳои итти-
лоотиву коммуникатсионӣ ва
қарорҳои барномавӣ дар
қараёни истеҳсоли маҳсулот
вусъат пайдо мекунад.

«Барои татбиқсозии исло-
ҳоти мазкур, пеш аз ҳама,
фаъолияти самарабахши
шӯьба ва созмонҳои соҳорӣ,
ки барои рақамикунонӣ дар
вазират, қумита, оҷонсиро ва
мақомоти дигари давлатии
соҳаи хоҷагии қишлоқ масъ-
ул мебошанд, ба роҳ монда
шуданд», – қайд мешавад дар
матобик.

Муаллиф таъкид менамо-
яд, ки бинобар қарори Пре-
зиденти Ўзбекистон аз 24
феврари соли 2021 «Дар бо-
раи чораҳои иловагӣ бобати
тақмил додани низоми исти-
фода ва хифзи заминҳои таъ-
иноти кишоварзӣ» вазифаи
муовини вазири хоҷагии
қишлоқ оид ба масъалаҳои
рақамикунони сектори аг-
рарӣ ва шӯьбаи тоби он таъ-
сис дода шуд.

«Ҳамчунин солҳои 2021–
2024 дастгирӣи давлатии
фермерон ва кластерҳо дар
истеҳсоли маҳсулот, аз ҷумла
ҷудо кардани маблағҳои им-
тиёзнокии вомӣ, аз санҷиш
гузаронидани техникаи хоҷа-
гии қишлоқ, баланд бардош-
тани дониш ва саводи қор-
мандон, истифодаи сарфақо-
ронии захираҳои замин ва об,
ҷудо кардани субсидияҳо ба-
роҳи қорӣ намудани техника
ва технологияҳо, иҷораи за-
мин ба роҳ монда шуданд.
Ғайр аз низомиҳои мавҷудӣ
иттилоотӣ, 16 низоми нави
иттилоотӣ ва геопитилотӣ
бинобар як қатор самтҳои
муҳим қорӣ гардиданд», –
таъкид мекунад «Вечерний
Бишкек».

АИ «Дунё».

Дар арафаи иди Соли нав дар минтақаҳои вилояти Сурхондарё ярмаркаи маҳсулоти арзон ташкил карда мешаванд. Айни замон барои дар рӯҳияи шодмонӣ таҷлил намудани чашн қорҳо идмоа доранд. Ба чорабиниҳои фарогатӣ ҳамачо-
ниба тайёрӣ мебинанд. Ярмаркаҳои савдои арзон, ки дар маҳалҳо ба қор шурӯъ мекунад, сору пур шудани дасторхони
идонаи мардуми воҳоро таъмин намуда, якбора боло рафтани нарҳоро пешгирӣ менамоянд. Бо ин мақсад дар ярмар-
каҳои савдо маҳсулоти озуқаворӣ ва хоҷагии қишлоқ бо нархи арзон фурӯхта мешавад.

Сурати ЎЗА.

ДАР ПЕКИН ВАКОЛАТХОНАИ ВИЛОЯТИ НАМАНГОН БА ФАЪОЛИЯТ САР КАРД

**Чанде пеш ҳайати вакилони ҳокимияти вилояти
Намангон бо роҳбарии ҷонишини ҳокими вилоят
Оқибгон Инъомов дар Чин шуданд ва дар провинсияи
Жиангсу бо иштироки роҳбари Палатаи савдо Ян Бо
ваколатхонаи Намангонро кушоданд.**

Ҳоло дар заминаи «Равзанаи ягона»
барои сармоягузориҳои ҷинӣ дар шаҳ-
ри Пекин барои содироту воридот ва
сармоягузориҳои ғири амалӣ расонида
мешавад. Ташкил намудани ин ҳел ва-
колатхонаҳо дар шаҳрҳои Шанхай,
Шенҷен, Синдао, Гуанҷжо ба нақша
гирифта шудааст.

Дар доираи ташрифи намангонӣён
ба Пекин форуми инвестиционии «Чин
– Намангон» низ баргузори гардид. Дар

форум чорабиниҳои фарҳангӣ, барома-
дҳои музикаӣ тарафайн ташкил карда
шуд. Дар форум зиёда аз 300 ширкати
номдор иштирок намуданд ва бо на-
мояндагони онҳо мулоқот гузаронида
шуд. Дар доираи форум 15 лоиҳа, аз
ҷумла, энергетикаи «сабз», сохтани би-
ноҳои бисёршоёна дар мавзие «Янги
Намангон», барпо намудани сикхатҳо ва
меҳмонхонаҳо дар ноҳияи Чортоқ, сох-
тани роҳҳои магистралӣ, ташкил наму-

дани ҳудуди саноати хурди Чин бо миқ-
дори 5 млрд. доллар аҳдномаҳо имзо
карда шуд.

Ҳайат дар соҳаҳои сайёҳӣ, фарҳанг,
инвестиция ва иқтисодиёт низ аҳдномаҳо
имзо карданд.

Ташкил намудани қорхонаҳои муш-
такаи саноатӣ натавон боиси мустаҳкам-
шавии риштаҳои дӯстиву ҳамкориҳои тара-
файн, балки барои беҳтардони таъми-
ни эҳтиёҷи рӯзафзунӣ аҳолии ба маҳсуло-
ти саноатӣ ва ба вучуд овардани ҷойҳои
нави қорӣ қумаки муҳим мегардад.

Шоҳида ДАМИНОВА,
хабарнигори «Овози тоҷик»
дар вилояти Намангон.

Робита

МУНОСИБАТҲОИ ИҚТИСОДИЮ ИҶТИМОӢ ТАВСЕА МЕӢБАНД

**Баъди нахустин ташрифи давлатии Президент
Шавкат Мирзиёев ба Душанбе ва сафари расмӣи
Президенти Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Тошканд дар
моҳҳои март ва августи соли 2018 равобити иқтисодӣ,
иҷтимоӣ ва фарҳангии ду кишвари ҳамҷавор, ки тайи
бештар аз ду даҳсола ба сардии шадид мувоҷеҳ буд,
дубора барқарор гардид ва ҳоло ин ҳамкориҳо ба
манфиати ду кишвар ва рушду такомули он хидмат
менамояд.**

Тавсеаи ҳамкориҳо миёни вило-
яти Фарғона ва минтақаҳои гуно-
гуни Тоҷикистон мисоли равшани
ҷунин ҳамкориҳоро, ки дар самтҳои
гуногун ба роҳ монда шудаанд.
Ҳоло дар ин вилоят бо ширкати
сармояи давлати Тоҷикистон дар
маҷмӯъ 11 қорхона (аз ҷумла 1 қор-
хонаи муштарак, 10 қорхонаи
хориҷӣ) фаъолият мекунад.

– Агар дар соли 2023 шаш
лоиҳа бо сармояи 7,2 миллион
доллари амриқӣ ҳамчун сармояи
мустақим азхуд карда шуда бо-
шад, дар муддати 11 моҳи соли
равон 15,7 миллион доллар сар-
моя азхуд карда шуд. Дар ҳамқорӣ
бо Тоҷикистон дар ноҳияи Бағдод
қорхонаи муштаракӣ ҚММ «Орга-
ник ярен» таъсис ёфт, ки маблағи
умумии он шаш миллион доллари
амриқиро ташкил мекунад. Бар
асоси ин лоиҳа истеҳсоли сачок ва
либосҳои тайёр роҳандозӣ шуда-
аст. Ҳоло дар доираи лоиҳаи маз-
кур 40 дарсади қорҳои сохтмон ба
фарқон расидаанд, – меғӯяд су-
хангӯи ҳокими вилоят Маъсудҷон
Сулаймонов.

Пас аз татбиқи лоиҳа 25 ҷойи
нави қорӣ ташкил гардида, дар як
сол 200 ҳазор адад маҳсулот исте-
ҳсол хоҳад шуд. Илова бар ин,
ба манзури рушди ҳамкориҳои
тиҷоративу иқтисодии миёни ви-
лояти Фарғона ва вилояти Суғд аз
ҷониби ҚММ «МБ Қўқон-7» дар
ноҳияи Бешариқ маркази савдо ва
логистикӣ «Андархон» бунёд ме-
шавад. Дар ин ҷо қисмати асосии
қор дар арафаи поёнбости.

Маъсудҷон Сулаймонов таъкид
намуд, ки дар ҳамин ҳол ҳудуди ин
марказ бо деворҳои бетонӣ ихота ме-
шавад, идораи маъмури ва дигар
биноҳои асосӣ қомат меафрозанд.
Инчунин барои қорҳои мумфаршқунӣ
аз ҳисоби ташаббусқор беш аз 8
миллиард сўм маблағ харҷ карда
шудааст.

– Дар натиҷаи рушди ҳамкориҳо
гардиши савдо дар соли 2023 даст-
кам 43 миллион доллари ИМА-ро
ташкил дод – афзуд М. Сулаймонов.
– Дар ин бод дар ивази 31,2 мил-
лион доллар маҳсулоти мо ба Тоҷи-
кистон содир карда шуд. Дар баро-
бари ин, аз тарафи соҳибқорони
вилоят ба маблағи 11,7 миллион дол-
лар маҳсулоти Тоҷикистон вориди
қаламрави вилоят шуд.

Зикр гашт, ки асосан маҳсулоти
кимёвӣ ва пластикӣ, мошини таҳ-
изот бахши энергетика ва маҳсуло-
ти нафт, металлҳои ранга маҳсулоти
дигар содир, инчунин маҳсулоти озу-
қаворӣ, металлҳои ранга ва маҳсу-
лоти дигар ворид карда шуд.

– Дар 10 моҳи соли 2024 ҳаҷми уму-
мии гардиши моли байни вилояти
Фарғона ва Тоҷикистон 26,4 милли-
он доллари фаро гирифт. Аз тарафи
соҳибқорони вилояти мо дар ивази
22,6 миллион доллар содироти маҳ-
сулот анҷом дода шуд. Дар бароба-
ри ин, соҳибқоронамон ба маблағи
3,8 миллион доллар молу мавод во-
рид карданд, – қайд намуд Маъсуд-
ҷон Сулаймонов.

Гуфта мешавад, ҳоло Тоҷикистон
яке аз бузургтарин воридкунандагони
маҳсулоти саноатӣ қилинобӣ аз

Ўзбекистон ба шумор меравад. Ин-
чунин аз Ўзбекистон ба ин кишвари
ҳамҷавор метали рангаву сиеҳ ва
дастгоҳҳои гуногуни замонавӣ ворид
карда мешавад.

Як қатор лоиҳаҳо дар доираи са-
фарҳои сатҳи олий татбиқ мешаванд.
Тибқи протоколи Девони Вазирон аз
13 июли соли 2022 татбиқи созиш-
номаҳо дар самтҳои тиҷоративу иқти-
содӣ анҷом пазируфтаанд, ки дар
доираи харитаи роҳи сафари дав-
латии Президенти Тоҷикистон ба
Ўзбекистон ба имзо расидаанд.

Масалан, ҚММ «Бешариқ Момиқ
Файз» дар давоми соли 2023 ба маб-
лағи 257,4 ҳазор доллар, дар 11 моҳи
соли равон содироти маҳсулот ба
маблағи зиёда аз 50 ҳазор доллар
муқаррар кардааст.

Инчунин созишномаҳо оид ба
қарордодҳои содиротӣ низ таҳияву
таълиф шудаанд. Аз ҷумла, маблағи
умумии 14 ҳуҷҷате, ки ба имзо раси-
дааст, 13,2 миллион доллари ИМА
мебошад. Аз ин шумори умумӣ як-
тои он созишномаи сармоягузори
буда, маблағаш 6 миллион доллар
аст. 13-тои созишномаи содиротӣ бо
арзиши умумии 7,2 миллион доллар
мавриди татбиқ қарор мегиранд.

Яке аз ин лоиҳаҳо аз тарафи қор-
хонаи ҳусусии ҚММ «BNBM Building
Materials Central Asia», воқеъ дар
ноҳияи Фурқати вилоят, анҷом мепа-
зирад ва он дар ивази як миллион
доллар маводи сохтмон содир хоҳад
кард.

Ноғуфта намонад, ки як идда дидо-
ру мулоқотҳои сафари Тоҷикистон дар
Ўзбекистон Абдучаббор Раҳмонзода бо
мақомоти вилояти Фарғона маҳз тав-
сеаи ҳамкориҳои иқтисодиву фарҳангӣ
ва башардустонаро дар меҳвари худ
қарор медиҳад. Дар ин замина алла-
кай натиҷаҳои пурсамар ба даст ома-
данд, ки барои манфиати ҳар ду киш-
вар хидмат хоҳад кард.

Мирасор АХРОРОВ,
хабарнигори «Овози тоҷик».
Вилояти ФАРҒОНА.

ШИФОХОНАИ ЗАМОНАВӢ БА ИСТИФОДА СУПУРДА ШУД

Дар мамлакатамон барои мустаҳкамсозии базаи моддиву техникии соҳаи тиббиёт эътибори дучанд дода мешавад.

Хусусан, дар вилояти Намангон дар ин бобат корҳои амали ба пеш меравад.

Дар арафаи Соли нав дар деҳаи Чодаки ноҳияи Поп, ки аз маркази вилоят қариб 100 км. дур ҷойгир шудааст, ши-фоҳонаи замонавӣ ба исти-фода супурда шуд. Шӯъбаи қабул, УЗИ, ЭКГ, лаборато-рия, физиотерапия, кардио-логия, неврология, шӯъбаи касалиҳои дарунӣ ба бемо-рон хидмат мекунад. Маҷмӯаи тиббӣ бо асбобу ағҷҳои за-монавӣ ҷиҳозонида шуда, имкониятҳои зарурӣ низ фа-роҳам оварда шудааст.

– Бинои маркази тиббии кўҳнаи деҳа ба талаби замо-ни ҳозира ҷавоб намерасад, – мегўяд яке аз шифокорони маскан Шарофиддин Масаи-дов. – Хонаҳо зах буду дево-роҳия кўчида, ағҷҳои тиббӣ намерасид. Барои ба

поликлиникаи марказии ноҳия рафтан зиёда аз 50 км. масофоро тай кардан лозим мешуд. Маскани нав бошад, ба ғайр аз аҳолии деҳаи Чо-дак, барои аҳолии деҳаҳои ҳамшафат низ хидмати боси-фати тиббӣ мерасонад. Дар мавсими тобистона корҳои мо боз ҳам бисёр мешавад. Чунки ин вақт сайёҳон бисёр меоянд бо бемориҳои гуно-гун ба мо муроҷиат мекунанд.

Аз сохтмони ин маскани тиббӣ ҳамаи ҳамдеҳагон шоду хурсанданд.

Мувофиқи супориши Пре-зидент бо қарори Девони Вазирон дар деҳаи Чодак 257 лоиҳа ба маблағи 279,1 мил-лиард сўм татбиқ карда ме-шавад.

Шоҳида ДАМИНОВА,
муҳбири «Овози тоҷик»
дар вилояти Намангон.

Дар Донишгоҳи Брюссел (Белгия) дар асоси барномаи ERASMUS+ анҷумани бошукӯҳи байналхалқии илмӣ-амалӣ баргузор гардид, ки дар он намояндагон аз бисёр кишварҳои ҷаҳон, аз ҷумла Ўзбекистон, хосатан Донишгоҳи давлатии Самарқанд, бо роҳбаладӣи ноиб-ректор, доктори фанҳои физика-математика, профессор Аҳмадҷон Салеев низ ширкат варзиданд.

ДОНИШГОҲИ САМАРҚАНД — СОҲИБИ ГРАНТ

Бо сиёсати оқилона ва ду-рандешонаи сарвари давлата-мон риштаи дўстӣ ва ҳамкорӣ бо кишварҳои ҷаҳон сол то сол ривочу равнақ меёбад. Боиси хушудист, ки Донишгоҳи дав-латии Самарқанд қариб бо 265 мактаби олии дунё шартно-маҳои ҳамкорӣ баста, ҳамкорӣ ва таҷрибаомӯзӣ вусъат меёбад.

– Воҳӯрӣ дар қорҷубаи лоиҳаи «Магистратураи нав оид ба алоқаҳои фотоника ва оптика барои қонёв намунадани эҳтиёҷи бозори меҳнатии теле-коммуникатсионӣ дар Ўзбекис-тони Нав» баргузор шуд, – иб-роз дошт А. Салеев. – Бояд гуфт, ки лоиҳаи мазкур яке аз барно-маҳои бонуфузи сохтори таъли-

ми олий ба шумор меравад.

Имрӯзо ҷарроҳии лазерӣ, таъшиқҳои беморию гуногун бо кумаку ёрии фотоника амалӣ мешаванд. Навиди қолиби диқ-қат он аст, ки қонёбҳои дар мак-таби олии мо хуш пазируфта шуд ва мо соҳиби грант ба ар-зиши 86 ҳазор евро шудем. Во-қеан боз шаш мактаби олии Ўзбекистон соҳиби чунин грант шуда, шартномаҳои ҳамкорӣ ба-ста шуд, ки дар соли 2025 ду нафар донишҷӯ барои таҳсил ва ду нафар устодон дар Брюссел тақмили ихтисос хоҳанд кард.

Зоҳир ҲАСАНЗОДА,
хабарнигори «Овози тоҷик»
дар вилояти Самарқанд.

ОСОИШТАӢ — АСОСИ ДИН

Агар оилаи инсон осоишта, маконаш орому барқарор бошад, ҳаёташ равнақ меёбад, фарзандҳои таълиму тарбияи хуб мегирад, истиқболи нав ба нав пеш меояд. ОсоиштаӢ гавари ривочи ҷамъият, равнақи муносибатҳои байниҳамдигарӣ ва хотирҷамъии одамон мебошад.

Мо аз бобоён мерос гирифтаем, ки ҳамеша дар сари дасторхон, дар ибодат даст ҷушода, аз Офаранда тани си-ҳату осоиштаӢ, хотирҷамъӣ пурсида дуо мекунем. Чунки ҳар як хоҳишу та-лаби нақӣ мо баҳри хотирҷамъӣ, осо-иштаӢ, фаровонӣ ниғаронида шуда-аст.

Вале панҷ панча баробар набудагӣ барин дар байни мо фардҳое ёфта ме-шаванд, ки осоиштаӢ, фаровонӣ ва равнақи ҷамъияти имрӯзаи моро дида наметавонанд, ҳасад ва ғайбату бўҳтон мекунанд. Нисбати роҳбарон, ходимо-ни муассисаҳои динӣ иғво ва дуруғ паҳн мекунанд. Онҳо бо ин роҳ ба ҳам-маслакҳои ҳамҷиҳати мардуми мо ра-на заданӣ мешаванд. Дар ояти 103 сураи «Оли Имрон»-и Қуръон омада-аст: «Шумо ҳама ресмони Худовандро маҳкам дореду пароканда нашавед».

Барои он, ки дар ҳаёт роҳгум наза-нем, ба хато, ба иғвои лоғҳои баъзеҳо роҳ надихем, мо бояд ба қонуни қоидаҳои қорӣ, ба талаботи ҷамъият ва шароити ислом риоя карда, амал намо-ем. Ба дигарон зулм накунем, зарар нарасонем ва ба муҳтоҷон ёри диҳем.

Ба иллати иғвои бўҳтонӣ имрӯз дар як қатор кишварҳо моҷароҳои сиёсӣю ярокнок давом дорад. Як қатор гурӯҳҳои бадҳоқи экстремистӣ дини мубини ис-ломро ба худ ғиёб карда, мақсадҳои ғаразҳои худро амалӣ карданиданд. Дар натиҷаи ин ҳазорҳо одамон ҳонавайро-ну сарсон, кўдакони бисёр ятим гашта-анд.

Имрӯз ҳар яки мо бояд ба қадри осо-иштагии ҳаётамон расем.

Баҳодур БОТИРОВ,
имом-хатиби ноҳияи Чуст.

Вилояти Навой бо кўху паҳноҳо, маъданҳои фойданоки зеризаминӣ, аз ҷумла тиллову уран, корхонаҳои пуриқтидори истеҳсоли «Комбинати маъданҳои кўҳи Навой», ҷамъиятҳои саҳомии «Навоийазот», «Қизилқумсепмент» ва дигар на танҳо дар ҷумҳурӣ, балки дар ҷаҳон шуҳрат дорад.

КОРХОНАЕ, КИ МАҲСУЛОТИ ХУДРО 100 ФОИЗ СОДИР МЕКУНАД

Ибтидои солҳои 50-уми асри гузашта бо мақсади дарёфти қонҳои уран дар дашти Қизилқум корҳои ҷустуҷӯӣ оғоз ёфтанд. Геологҳо дар қисмати ши-молии дашти Қизилқум за-хирои зиёди қони уранро пайдо намуданд. Соли 1958 ин воқеа ба сохтмон ва бунёди Комбинати маъ-данҳои кўҳи Навой оми-ли асосӣ гардид.

Ибтидои солҳои 60-уми асри XX лабораторияи ил-мию тадқиқоти маркази ба истифода супурда шуд. Дар сеҳи 1-уми таҷрибагии қони урани «Учкудук» ис-техсоли урани табиӣ оғоз ёфт. Тайи 65 сол техника-ву технологияи истеҳсоли урани табиӣ тақомул ва ривоч ёфтанд. Эҳтиёҷ ба истеҳсол ва содироти он афзуд.

Қарори Президенти Ўзбекистон аз 6 марти соли 2020 «Дар бораи тақмил додани муассисаи давлатии Комбинату маъданҳои кўҳи Навой ва бунёди кор-хонаи давлатии «Навоийу-ран», ки ба кашф ва баҳра-бардории захираҳои нави урани табиӣ таҳассусонида шудааст, ба даврҳои нави таърихи муассисаи давлатии истеҳсолкунандаи урани табиӣ оғоз бахшид.

Вазорати иқтисод ва мо-лияи ҷумҳурӣ муассиси корхонаи нави давлатӣ ме-бошад. Корхона аз моҳи январӣ соли 2022 ба фаъ-олият оғоз намуд.

Корхона ҷор созимони муштаракӣ худро дорад: заводи қоркарди урани табиӣ дар шаҳри Навой, Маъмурияти қони «Зафа-робод», худудиҳои истеҳсо-ли «Учкудук» ва «Нуро-бод». Маъмурияти кор-хонаи давлатӣ дар раванди истихроҷи урани табиӣ аз технологияҳои навин исти-фода мебаранд ва ба во-

ситаҳои назорати ҳифзи са-ломати, бехатарии соноати ва муҳити зист таваҷҷуҳи ҳоса зоҳир мекунанд. Ин ҷо беш аз 9 300 нафар қоргар ва масъулин қор мекунанд. Кор-хона дорои 21 қони уран ме-бошад. Корхонаи давлатии «Навоийуран» бинобар урани табиӣ дар ҷаҳон қои панҷ-умро ишғол мекунад. Корхо-на маҳсулоти худро 100 фоиз ба хориҷ мебарорад.

Президент бо қарор аз 14 июли соли 2022 корхонаро вазиқадор намуд, ки ба ги-рифтани рейтингҳои байналми-лалӣ кредит ноил гардида, таваҷҷуҳи сармоягузориҳои хориҷиро бештар ҷалб намо-яд, дар ин ҷо ба аз нав му-ҷаҳҳаз сохтани корхона, ҷус-тучӯии қонҳои нав эътибор дода шавад.

Дар корхона тибқи қаро-ри номбурда корҳои васеъ-микёс оғоз ёфтанд. Барои мутобиқ намунадани фаъоли-ти корхона ба талаботи мей-ёрҳои байналмилалӣ (ESG) масоили зер ҳаллу фасл шу-данд: қорӣ намунадани маҷмӯи таҳлили «SCADA Dashboard» барои рақамикунони қараё-ни истеҳсолот, молия, ҳисо-бот, анборҳо ва дигари кор-хона, ҳамчунин маҷмӯи идо-раи захираҳои «ERP»; таъмин сохтани талаботи замонавӣ ва байналмилалӣ ба захираи меҳнатӣ (HR); муайян наму-дани захираи уран мувофиқи талаботи австралиягии кодек-си JORC; барои пешниҳод ба аудиторони муассисаҳои бай-налмилалӣ аудити мутобиқ-созии ҳисоботи молиявӣ ба ҳисоботи молиявӣ байнал-милалӣ.

Зимни сафари расмӣи Президенти Ўзбекистон ба Фаронса 21-22 ноябри соли 2022-юм дар байни вазорати қоркарди маъданҳои кўҳи ва геологияи Ўзбекистон, ҚД «Навоийуран» ва Ширкати фа-ронсагии «Orano Mining» шар-тномаи ҳамкории стратегӣ

имзо гардид. Ҳамчунин ме-морандуми ҳамкорӣ дар бо-раи кашф ва баҳрабардории захираҳои нави урани табиӣ имзо шуд.

Агентии раддабандии бай-налмилалӣ Standard Poors Global Ratings, ки ширка-тҳои истеҳсолиро мустақило-на назорат ва ҳулосабандӣ на-муда, ба бозори ҷаҳонӣ пешниҳод мекунад, фаъоли-яти ҚД «Навоийуран»-ро аз санҷиш гузаронид.

Мутобиқати ҳисоботи ба та-лаботи Ҳисоботи молиявӣи стандарти байналмилалӣ (МСФО) собит гардид. Ин ҳолатро муассисаи байнал-милалӣ аудиторӣ Deloitte, ки ба «Чоргонаи бузург» (BIG FOUR) тааллуқ дорад, ба та-ври «муносиб» баҳогузори на-муд.

Мувофиқи ҳисоботи Stan-дard Poors Global Ratings ҚД «Навоийуран» оиди истеҳсо-ли уран дар ҷаҳон мавқеи па-нҷумро ишғол намуда, нис-бати дигар корхонаҳои бай-налмилалӣ машғул ба ис-техсоли урани табиӣ каммас-раф аст.

Айни ҳол, агентии Stan-дard Poors Global Ratings эътироф кардааст, ки барно-маҳои сармоягузори шир-катҳои Фаронса «Orano Mi-ning» ва Ҷопон «JOGMEC» ва «TOCHU» ба рушду равнақи ҚД «Навоийуран» нафӣи беш-тар мерасонанд.

Ҳамин тариқ, «Навоийу-ран» аввалин ва ягона корхо-наест, ки дар раддабандии байналмилалӣ ба гирифтани рейтингҳои байналмилалӣи кредит ноил гардидааст. Ин ба корхона имконият меди-ҳад, ки бидуни ҳоми ва ка-фолат аз бонҳои байналми-лалӣ кредит бигирад.

Ўзбакбойи РАҲМОН,
хабарнигори
«Овози тоҷик».

Вилояти НАВОЙ.

ЯК РЎЗИ МО ДАР ДОИРАИ ЛОИҲАИ «БАХШАНДАГОНИ МАЪРИФАТ»

Имрӯзо нишастҳои фарҳангӣ бо иштироки аҳли илму адаб ва санъаткорон дар доираи лоиҳаи «Бахшандагони маърифат» дар дабистонҳои таҳсилоти ҳамагониву муассисаҳои таълими олий ва маҳаллаҳо муташаккилона сурат мегиранд. Яке аз ин гуна тadbирҳо бо эҳтимоми Донишгоҳи давлатии нақлиёти Тошканд дар дабистони таълими умумии рақами 125-уми шаҳри Тошканд рӯйи қор омад. Адибон аз осори худ намунаҳо хонданд. Барномаи мусиқӣ-адабие, ки донишдӯзон намоиш карданд, шавқовар буд. Хонандагони фаъл ҳамчунин шеър ҳикояҳои адибонро ҳам, ки бо онҳо вохӯрӣ мегузаронанд, ифоданок хонданд.

Чорабинӣ дар Донишгоҳи давлатии нақлиёти Тошканд давом намуд. Проректори аввал оид ба масъалаҳои ҷавонон ва корҳои маънавию маърифатӣ Диплод Баротов, ходимон оид ба масъалаҳои ҷавонон ва корҳои маънавию маърифатӣ Абдуллатиф Фулмо-в ва Шавкат Мирзоматов меҳмононро бо фаъолияти муассисаи таълими олий ши-нос намуданд.

Бинои таълимии донишгоҳ таърихист ва соли 1931 бар-по шудааст. Дар ибтидои сол-ҳои сиқими қарни сипаришу-да дар ин ҷо фаъолияти Ин-ституту давлатии роҳи охани Осиёи Миёна оғоз ёфт. Бая-дтар муассаса тағйири ном кард ва чун Институти роҳи охан машҳур гардид. Бино ба фармони Президент аз 5 ян-вари соли 2020 дар натиҷаи яқҷоя қардани Институти роҳи охан, Институти лоиҳасозӣ, барпо ва эксплуататсияи роҳҳои автомобилӣ ва факул-тати технологияҳои аэрокос-микии Донишгоҳи давлатии техникӣ, Донишгоҳи давла-тии нақлиёти Тошканд та-ши-кил карда шуд.

Мақсади асосии донишгоҳ – омодаасозии кадрҳои ба-ландмалака дар соҳаи на-қлиёт. Барои ба амал барва-рдани ниятҳо дар ин ҷода аз таҷрибаи пешқадами хориҷӣ истифода бурда ме-шавад, дар асоси стандар-тҳои байналхалқӣ қараёнҳои таълим тақмил меёбанд, шақ-лу методҳои инноватсионӣ татбиқ карда мешаванд, тех-нологияҳои иттилоотӣ қорӣ ме-гардад. Дигар мақсади асосӣ аз муттаҳидсозии мас-канҳои таълими мустаҳкамна-моии базаи моддӣ-техникии сохтор ва боз ҳам баланд бар-доштани иқтидорро салоҳия-ти илмии онҳо мебошад. Дар 8 факулта зиёда аз 21 ҳазор нафар донишҷӯён дар шӯъ-баҳои рӯзонаву гоибона таҳ-сил менамоянд. Ҷамъ 31 ка-федре мавҷуд аст.

Моро бо экспонатҳои му-зейи донишгоҳ шинос кар-данд. Хусусан нимтанаҳои нахустпрезиденти ҷумҳурӣ ва шоири номвар Мақсуд Шай-хзода эътиборамонро ба худ кашид. Маблум гашт ин ду буюстро ҳайкалтарошҳои касбӣ не, балки донишҷӯёни ҳамин даргоҳ, ки ба мӯҳасса-

маофарӣ шавқ доранд, сох-таанд. Абдуллатиф Фулмо-в гуфт, дар донишгоҳ стипен-дияи махсуси ба номи Мақ-суд Шайхзода таъсис дода шудааст. Бейтарин дониш-ҷӯёни донишгоҳ, хусусан онҳое, ки ба эҷодиёти пур-баракоти адиби мардумӣ Мақ-суд Шайхзода, ки дар Озар-бойҷон ба дунё омада, дар Ўзбекистон зиндагиву эҷод на-мудааст, таваҷҷуҳи ҳоса доранд ва ўро таъшиқу тар-ғиб менамоянд, барандаи ин стипендияи шуда метавонанд.

Маълум гашт ҳамкорҳои донишгоҳ ба Иттиҳоди на-висандагон мустаҳкам ба роҳ гузошта шудааст. Тарғиби осори адибони номвари ўзбек, ки дар Ҳиёбони ади-бон ҳайкалшон гузошта шу-дааст, ба як қатор муасси-саҳои таълими олий ҷумҳурӣ вобаста карда шудааст. Аз ҷумла, гузаронидани чораби-ниҳои фарҳангӣ доир ба фаъ-олияти Мақсуд Шайхзода – ба зиммаи донишҷӯёни ин донишгоҳ. Онҳо моҳе ду-се бор дар назди муассасаи Мақсуд Шайхзода ҷамъ ома-да, бо барномаҳои рангин хотири ўро шод мегардона-анд. Дар ин қор ба онҳо масъ-улонии Маркази фарҳангии Озарбойҷон ба номи Ҳайдар Алиев аз наздик кумак мекар-даанд.

Дидани устохонаи Лу Бан (Чин) ба мо таассуроти наҷиб гузошт. Ҳамкориҳои ин дониш-гоҳ бо муассисаҳои таълими олий ва марказҳои технологияи як қатор кишварҳои хориҷӣ, хусусан Чин мустаҳкам буда-аст. Дар маркази таълими амалии технологияҳои итти-лоотӣ низ будем, ки пур аз донишҷӯён буд. Онҳо бо ком-пютерҳои замонавӣ аз хидма-тҳои муттасили интернет ис-тифода мекардаанд.

Чуз ин дидем, ки дар паҳ-луи қисмате аз кабинет ва

аудиторияҳо боз хучраҳои ҷудогона мавҷуд, ки дар онҳо донишҷӯён дар лах-заҳои фориғ аз машғулоти дарс тайёр мекарданд. Маркази «Коворкинг» низ қобили таваҷҷуҳ, ки бо ус-кунаҳои замонавӣ муҷаҳҳаз аст ва дар он барои шугли мустақилонаи донишҷӯён кулли шароит фароҳаманд.

Дар толори асосӣ вохӯ-рии адибон бо устодон-про-фессорон ва донишҷӯён баргузор гардид. Хусусан баромади Журналисти хид-матнишондодаи Ўзбекис-тон, соҳиби ордени «Меҳ-нат шуҳрати», сенатор Аб-дўсаид Кўчмимов дар бораи нақши қитоб ва мутолиа дар тақдирӣ маънавии хал-қӣ мо диққати иштирокдо-ронро ба худ кашид. Шеър-хонҳои шоир Нуруллоҳ Остон низ ба кафкўбиҳо истиқбол шуд. Дастаи ҳаваскорӣ бо рақсу суру-дҳои дилошўб хотири иш-тирокдоронро болида дошт. Адибон ба бейтарин донишҷӯён, ки дар озмуни қитобҳои қолиб омадаанд, тухфаҳои хотиравӣ супур-данд.

Чорабиниҳои маънавий дар ҳобҳои донишҷӯён идома ёфт. 1776 нафар дар ҳоб-гоҳ истиқомат ва аз кулли имкониятҳое, ки ин ҷо офа-рида шудаанд, истифода мекардаанд. Маҳфили «Че-вар» фаъолияти пурсамар доштааст. Либоси расмӣи роҳиоханчиён асосан аз ҷониби дустарони ҳобгоҳ, ки аъзои маҳфиланд, дўхта мешуаанд.

Рўзе, ки дар доираи лоиҳаи «Бахшандагони маъ-рифат» дар дабистон ва До-нишгоҳи давлатии нақлиёт гузарондем, мазмуннок буд.

М. ШОДИЕВ.

Робитаи
фарҳангӣ

ТЕАТРИ ТОҶИК — МЕҲМОНИ ШАҲРИ БОСТОНӢ

Ҷомеаи Театри давлатии академии драматии Тоҷикистон ба номи Абулқосим Лоҳутӣ бо сафари эҷодӣ ба шаҳри Самарқанд омаданд. Онҳо дар саҳнаи Театри драматии русии ба номи Чехови вилоят асарҳои Ато Ҳамдам «Агар ҷанг намебуд» ва адиби номдори турк Азиз Несин «Хунхори торросӣ»-ро намоиш доданд.

Қабл аз оғози намоиш Хунарпешаи мардумии Тоҷикистон, вориси муноси-би ровии зиндагӣ Маҳмудҷон Воҳидов Ортки Қодир ҳозиронро хайра мақдам гуфта, таъкид намуд, ки дар ҳама давру замон аз ҳамсояи нек шарофат буд, ҳаст ва хоҳад монд.

Воқеан, тоҷикону ўзбеконро дар тўли таърихи умумиятҳои зиёди таърихӣ чун гўшту ноҳун бо ҳам қарин гардонидан-д.

Боиси ифтихору хушнудист, ки соли 2018 дар таърихи муносибатҳои дўсто-наи халқҳои тоҷикӯ ўзбек саҳифаи нав боз шуд, ки бешубҳа, бо ному қорно-ма, дурандешӣ ва қасорату матонати Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмо-малий Раҳмон ва Президенти Ўзбекис-тон муҳтарам Шавкат Мирзиёев ирти-боти ногустастанӣ дорад.

Ба ифтихори ин ду нафар сиёсатма-дори абарқудрат месазад кафкўбӣ ку-нем, гуфт ӯ.

Тамоми меҳмонону мизбонон аз ҷо бархоста, чанд мударат кафкўбӣ карданд.

– Имрӯзо барои мушоират ва рафту омади озодонаи шаҳрвандони ҳар ду кишвар, баргузориҳои анҷуманҳои гуно-гуни фарҳангӣ тамоми имкониятҳои за-рурӣ фароҳам оварда шудаанд. Барои ҳамин мо гўё бол бароварда, рӯ ба Са-марқанди бостон овардем. Қабл аз оғози намоиш Хона-музейи устод Сад-риддин Айни, майдони Регистон, масъ-иди Бибиҳонум, Шоҳи Зинда ва дигар ёдгориҳои таърихӣи Самарқандо зиё-рат кардем.

Сипас, тўли се рўз муҳлисони санъ-ат аз баромади дастаи хунарии театр ба номи устод Абулқосим Лоҳутӣ ғизои маънавий гирифта, ба хунарпешагони театр бо кафкўбӣ ва гулҳои тару тоза арзи сипос намуданд.

Хунарпешагон Давлатшӯх Убайдул-лох, Салоҳиддин Шуқуров, Сухробӣ Эгамназар, Моҳона Саодатхонава, Бо-бомурад Ҳайтов, Убайдуллоҳ Саъдулло-ев ва дигарон нақшҳои хешро бо маҳо-рати баланд иҷро намуданд.

Аз номи муҳлисони санъати бадеӣ Аълоҷии таълими халқии Ўзбекистон Амина Шарофиддинова, раиси Марка-зи миллий-фарҳангии тоҷикон ва тоҷик-забонони Самарқанд Шухрат Самадов, номзади фанҳои санъатшиносӣ, устоди Донишгоҳи давлатии Самарқанд Баҳо-ра Хуррамова, директори Театри дра-матии русии вилоят ба номи Чехов Ша-рофиддин Содиков, ровии номдор Ўзба-мон Лутфуллоев ва дигарон ба аҳли хунари театр миннатдорӣ изҳор дошта, гуфтанд, ки Самарқанд ҳамеша интизо-ри меҳмонони олиқадр аз Тоҷикистони бародарӣ аст.

– Театри мо таърихи қадима дорад, – гуфт директори театр, хунарпешаи шоибаи Тоҷикистон Абдуқарим Маш-

рабов. – Он соли 1929 дар Душанбе таъсис ёфтааст. Дар саҳнаи мо асарҳои адибони бузург Фотеҳ Ниёзӣ, Мирса-ид Миршакар, Абдумалик Баҳорӣ, Меҳмон Бахтӣ, драматургони рус ва ҷаҳон гузошта шудаанд.

Театри мо дар замони шўравӣ низ чандин маротиба меҳмони Самарқанд шудааст. Инак, боз омадем, то ки муҳ-лисони худро шод кунем ва умед аст, ки соли оянда доз меҳмон шавем.

Театр дар тарбияи маънави ва эс-тетикӣи тамошобинон нақши бузург мебозад.

Афсӯс, ки солҳои охир мардуми мо ба тамошои театр ниҳоят кам меоянд. Умед мекунем, ки дар саҳнаи эҷодии те-атри машҳури Тоҷикистон дар Сама-рқанд сафи муҳлисони театро зиёд мекунад.

Ёдовар мекунем, ки дар доираи са-фари хунарӣ байни театрҳо созишно-маи ҳамкорӣ имзо гардид, ки он ба-роӣ таҳмили ҳамкорӣҳои минбаъда му-соидат мекунад.

Зоҳир ҲАСАНЗОДА,
хабарнигори «Овози тоҷик» дар
вилояти Самарқанд.

Ба ифтихори 100-солагии «Овози тоҷик»

Равзанаи нигоҳ

ҶАШНИ ЯКАСРАИ «ОВОЗИ ТОҶИК» – ДАР ОИНАИ МАТБҲОТ

Имсол, воқеан, соли ҷашни садсолагии рӯзнамаи «Овози тоҷик» шуд. Акси он дар мақолаву гузориш, муқолимаву мусоҳиба ва навиштаҳои дигаре, ки дар рӯзнамаҳои марказӣ ва вилоятӣ ҷумҳури ва берун аз он ҷоп шуданд, инъикоси худро ёфт.

Аз ҷумла дар ҳафтаномаи «**Ҳурият**» (18.09, с. 2024, №37), мақолаи ҷонишини сармуҳаррири рӯзнама Тоҷибой Иқромов зери унвони «Ға-зетасиз халқ тилсиз одам кабудир» («Халқи бе рӯзнама мисли одами бе-забон аст») интишор ёфт. Дар он му-аллиф менависад, ки мо халқи на фа-қат аз ҷиҳати моддӣ, балки аз ҷиҳати маънавий низ сарватманд ҳастем.

Нахустин шумораи рӯзнама соли 20-уми асри сипаришуда ҷоп шуда буд. Дар мақола аз ғафолоти аввал-лин муҳаррири рӯзнама Абдуқайюми Қурбӣ (Ҳамроев), устод Садриддин Айний ва дигар саромадони рӯзнама суҳан меравад. Чун дигар нашрияҳои расмӣ «Овози тоҷик» низ гоҳи дарву замонро инъикос мекард. Мувофиқи сохту тағйироти сиёсӣ он аҳд сам-ти кайфияти ҷамъиятро равшан ме-намуд. Дар тамоми даврҳо тарғиби дӯстӣю бародариҳои халқҳои тоҷику ўзбек, кишварҳои Ўзбекистон Тоҷи-кистон аз ҷумлаи мавзӯҳои доимӣ ва асосии «Овози тоҷик» буданд. Тайи сад сол дар рӯзнама аз Тоҷикистон мунтазам мақолаву суратҳо интишор шудаанд ва мешаванд. Алҳол ин яғо-нагӣ бо иродаи сиёсӣ президентҳои ду кишвар ба дараҷаи баланд бар-дошта шудааст. Бешубҳа, дар аҳди қариб 70-солаи салтанати шуврай рӯзнама дигаргуниҳои зиёдро аз сар гузаронд.

Дар рӯзнамаи «**Овози Самарканд**» (11.09, с.2024, №72) мақолаи шодбошии сармуҳаррири нашрия Шерпӯлод Вакилов бо номи «Сад соли пушрафар» эълон шуд. Дар мақола зикр шудааст, ки «Овози тоҷик» дар парваршии истеъдодҳо дар вилоятҳои ҷумҳури саҳми бузург гу-зоштааст ва мегӯянд. Бояд гуфт, ки он дар ташаккули ҳавзаи адабии тоҷи-ки Ўзбекистон саҳмгузори буди ҳаст.

Соҳиби соҳибистиқлолияти тахти му-ассисии Палатаи қонунгузорӣ ва Се-нати Олий Маҷлис, ҳамчунин Дево-ни Вазирони Ўзбекистон ҷои пахн гардидагони рӯзнама мисоли равшани дӯстии матину устувори халқҳои ба-родари тоҷику ўзбек мебошад. Ҳоло дар рӯзнама қариб 30 нафар корман-дон кор мекунанд. Аз онҳо нимашон аҳли эҷоданд, боқимондаи кормандо-ни техникӣ. Нашрия қариб дар ҳама вилоятҳои муҳбирони хешро дорад. Дар мақолаи паёмнигорони ҷамоати низ фаъолият мебаранд.

3 нафар корманди рӯзнама – шо-ирон Паймон, Абдулло Субҳон ва Мухаммад Шодӣ азъои иттифоқиҳои нависандагони Ўзбекистон Тоҷики-стонанд. 13 нафар бо муқофотҳои олим давлатӣ сарфароз гардидаанд. Нӯх нафар сазовори орден, 4 нафар

шоистваи медалҳо гаштаанд. Журна-листони зиёд, аз ҷумла Мухаммад-ҷон Шодиев ва муҳбири рӯзнама дар вилоти Бухоро Амрулло Авезов со-лҳои охир голибони озмуни «Журна-листи беҳтарини сол» гардидаанд. Соли 2023 се ходими собиқу хо-зи-раи рӯзнама – Шоқаҳқор Салимов, Мирасрор Аҳроров ва Саодат Бекна-зарова дар озмуни байналмилалӣ «Қалами тиллоӣ» сазовори муқоф-тоҳи миллии шуданд.

Боз дар як рӯзнамаи вилотиӣ Са-марқанд – «**Зарафшон**» (5.09, с.2024) маводи ҷонишини сармуҳар-рири рӯзнама Тоҷибой Иқромов ва муҳбири ин нашрия дар вилоти Са-марқанд Зоҳир Ҳасанзода тахти ун-вони «Уктам овоз» ба таъб расид.

Дар он низ муаллифон оид ба таъ-рих ва фаъолияти «Овози тоҷик» то имрӯз изҳори фикруақида намудаанд.

Дар рӯзнамаи «**Самарқандский вестник**» низ зери сарлавҳаи «Сто летний» «Овози таджик» мусоҳибаи узви Иттифоқи нависандагони Ўзе-бистон Зоҳир Ҳасанзода бо ҷониши-ни сармуҳаррири «Овози тоҷик», ба-рандаи ордени «Дӯстлик» Тоҷибой Иқромов дарҷ шуд. Дар он гуфта мешавад, ки рӯзнама дар тарбияи журналистҳо, нависандагони широн нақши бузург бозидоаст. Бисёр қа-дрҳо дар даргоҳи он обуботи маънавий ёфтаанд. Дар байни онҳо аз аҳли эҷод Абдусалом Дехотӣ, Раҳим Хошим, Ҳасан Ифрон, Бурҳон Умарӣ ва ди-гарон буданд. Дар идораи нашрия эҷодкорони бузург чун Ҷалол Ик-ромӣ, Сотим Улуғзода, журналисто-ни боистеъдод Ҳоҷиқурбон Ҳамидзо-да, Мухсин Умарзода, Раҳматҷон Но-ров, Қамариддин Шамсиев, Васфӣ (Мухторов), Саъдӣ Солиев, Акбар Усмонов, Чонибек Қувноқов, Маъруф Отаҳонзода, Бекназар Тўйназаров, Ҳисомиддин Абдувалиев, Муайяна Ҳоҷаева, Матлуба Шоалиева, Шоқа-ҳор Салимов ва даҳҳо дигарон, ки ба рушди адабиёт ва журналистика саҳ-ми арзанда гузоштаанд, кор карда-анд.

Бешубҳа, «Овози тоҷик» чун мин-бари тоҷикон дар роҳи ҳифзу рав-наки забони модарӣ саҳми муносиб гузоштааст.

Дар рӯзнамаи «**Наманган ҳақи-қати**» ҷавобҳои сармуҳаррири «Ово-зи тоҷик» Шерпӯлод Вакилов ба са-волҳои хабарнигори вилотиӣ рӯзно-ма Шоҳида Даминова вобаста ба ҷашни садаи он нашр шуд. Дар он гуфта мешавад, ки «Овози тоҷик» со-лҳои 20-уми асри гузашта чун воқеаи муҳими сиёсӣ-иҷтимоӣ ба вуҷуд омад ва нисбат ба дигар воситаҳои тарғи-

бот мақоми муҳимро пайдо кард. 25 августи соли 1924 нахустин шумораи рӯзнамаи «Овози тоҷики камбағал» ҷоп шуд.

Шерпӯлод Вакилов боз доир ба самтҳои гуногуни фаъолияти рӯзно-ма, тағйирот ва қомебҳои минбаъ-даи он харф задааст.

Шоҳида Даминова дар рӯзнамаи ҳуқуқиву иҷтимоии вилотиӣ Андиҷон – «**Адолат мезони**» (9.11, с. 2024, №34) тахти мавзӯи «Уктам овози рӯзнама» бахшида ба ҷашн мақолае ҷоп кард.

Садсолагии рӯзнамаи ягонаи мар-казии тоҷикӣ ҳамчунин дар саҳифаи тоҷи-ки рӯзнамаҳои ноҳиявӣ акс ёфт. Яке аз онҳо мақолаи таърихӣю тарбияи аз узви Иттифоқи журналистони Ўзебис-тон, масъули саҳифаи тоҷикии рӯзно-маи ноҳияи Косонсой – «**Косонсойно-ма**» Абдулвоҳид Нурридиднов «Овози тоҷик» – ифтихори тоҷикони Ўзбекис-тон» аст. Бояд гуфт, ки муаллиф собиқ муҳбири «Овози тоҷик» дар вилоти Намаанган ва ҳаводори он аз солҳои 70-уми асри XX аст.

Ниҳоят дар саҳифаҳои аввали ма-ҷаллаи адабӣ, илмӣ ва фарҳангии «**Дурдонаи Шарқ**» (с. 2024, №3) низ мақолаи пурмуҳтавои Тоҷибой Иқромов «Овози тоҷик»: дар масири як аср» рӯйи ҷопро дид. Дар он қайд шудааст, ки рӯзнама аз огози нашраш ба таҳаввулоти сиёсӣ-миллӣ ва худ-муайянкунии қавмҳои минтақа рӯ ба рӯ омад. Рӯзнама он замон дар ҳаёти маънавий ва ташҳиси ҳувияти миллии аз тамоми василаҳои дигари табли-ғотӣ бартарӣ дошт, ки ин афзалият таъсир ба нуфузи рӯзнамаро дар ҳаёти ҷамъият дундони сохтааст.

Бахшида ба 100-солагии таъсиси рӯзнама дар шаҳрҳои Бухоро, Чир-чик, дар муассисаҳои таълимии ноҳияҳои Нурато, Бӯка ва Сӯх низ чо-рабинҳои тантанавӣ баргузори шун-данд.

Тадбирҳои бузургдошти рӯзнама таваассути телевизиони ҷумҳуриявӣ аз тариқи барномаҳои «**Рангинкамон**», инчунин барномаи телевизионии «**Шоми Самарқанд**»-и вилоти Са-марқанд ва «**Паёми рӯз**»-и вилоти Бухоро намоиш дода шуданд.

Иди яқасраи рӯзнамаи «Овози тоҷик» аз назари ҳамзабониҳои бурун-марзӣ низ дур намонд. Сафири Фа-вқлода ва Мухтори Тоҷикистон дар Ўзбекистон, академик Абдучаббор Раҳмонзода ва сармуҳаррири на-шрияи Маҷлиси Олии Тоҷикистон – «Садои мардум» Бахтовар Қаримзо-да ҷамоаи мухлисони рӯзнамаи «Ово-зи тоҷик»-ро шодбош гуфтанд.

Дар рӯзнамаи «**Садои мардум**» (26.08, с. 2024, №103) тахти унвони «Рӯзнамаи маҳбӯб» сармақолаи пур-мазмуне ҷоп шуд. Дар ин шумора, аз ҷумла, маводи рӯзнамонигор Сай-фиддин Суннатӣ «Минбари ормонҳои миллии ва мактаби бузурги рӯзнама-нигорӣ» нашр гардид.

Рӯзнама ва мақолаҳои дар шумо-раҳои нахустини он интишорёфтаи

Устод Айний баҳри худшиносии мил-лии мо, баландшавии дониши сиёсӣ, қушоиши таълимгоҳҳои тоҷи-кӣ ва ривочи фарҳангу адабиёти тоҷик нақши муҳим бозидоанд.

Бо нахустин навиштаҳои эҷодко-рони тоҷики Ўзбекистон Болта Ор-тиқов, Аминҷон Шукӯров, Асад Гул-зода, Салим Кенча, Чонибек Қувноқ, Паймон, Абдулло Субҳон, Ҷаъфар Холмӯъминов ва дигарон хонанда-рон маҳз аз тариқи «Овози тоҷик» шинос шудаанд. Профессор Аъза-мҷон Азимов ихзори назар карда-аст, ки «Овози тоҷик» рӯзнамаи маҳ-бӯбу дӯстдоштаи тоҷикон гардид. На танҳо дар Ўзбекистон Тоҷикистон, балки дар Эрон, Афғонистон ва Озарбойҷон ҳам онро меҳонанд. Рӯзнама чандин бор номи худро тағйир дод. Барои хонданӣю диқ-қатҷалбкунанда шудани он журна-листони маъруф Шавкат Ниёзов, Мухсин Умарзода, Абдулло Ҳаки-мов, Ҳоҷиқурбон Ҳамидзода, Аслид-дин Қамарзода, Ҳасан Қудратулло-ев ва дигарон саҳми арзанда гузош-танд.

Тоҷибой Иқромов боз дар як рӯзнамаи ҳукумати Ҷумҳурии То-ҷикистон – «**Халқ овози**» (29.08, с.2024, № 35) оид ба фаъолияти гузашта ва кунунии «Овози тоҷик» маълумоти васеъ пешкаш наму-да, рамзи дӯстии байни халқҳои тоҷи-ку ўзбек будани онро махсус таъ-кид кардааст.

Адиби тоҷик Сироҷиддин Иқромӣ ба истиқболи санаи муҳими рӯзно-ма дар ҳафтаномаи адабии Тоҷики-стон «**Адабиёт ва санъат**» (22.08, с. 2024) матолиберо бо номи «Ово-зи тоҷик» – минбари баланди мил-лат» эълон кард.

Тоҷибой Иқромов ҳамчунин дар рӯзнамаи «**Садои мардум**» (28.08, с. 2024, №104) дар мақолаи бо номи «Овози тоҷик» садсола шуд. Гу-фтаҳои зерини яке аз сармуҳарриро-ни аввалини рӯзнама Шаҳобуддин Садруллинро иқтибос овардааст: «Моҳи майи соли 1927 маро му-ҳаррири ин газета таъин карданд. Комитети марказии партия дар на-зди қорқунони матбӯз вазифаи қатъӣ гузошт, ки забони газета беш-тар ба оммаи меҳнаткашон наздик ва фаҳмо бошад. Аз рӯйи ин су-пориш идораи газета нақшае тартиб дода, аз пайи иҷрои он шуд. Барои беҳтар намудани забони газета ав-валан лозим буд якҷанд нафар зиёии забондонро қаламрони тоҷик ба кори редакция ҷалб гарданд.

Ҳамин тавр ҳам шуд». Ба пешвози рӯзи таъсисёбии рӯзнамаи садсола дар маҷлисгоҳи Иттифоқи нависандагони Тоҷикис-тон конфронси илмӣю адабӣ низ барпо гардид.

Миршароф МИРЗОЕВ,
хабарнигори ҷамоати
«Овози тоҷик».

СОДАСОЗИИ ЗАБОН ВА ПАЙОМАДҲОИ ОН

ё оё шеваи баён ва ифодаҳои мо миллианд?

Ин навишта ба ташаккулёбии забони нави форсии тоҷикӣ дар нимаи аввали садаи XX, дақиқан, ба маъракаи содасозии забон ва пайомадҳои он иртибот дорад. Ба ин мавзӯ дар навиштаҳои қаблӣ низ ишора шуда буд. Аз ин рӯ, шояд баъзе фикру мулоҳиза ба назар тақрор намоянд. Ба мақсади тақмил додани мавзӯи мавриди назар ва рӯшан андохтан ба баъзе масъалаҳои забон, ҳос-тем домани андешаҳои тавсеа бахшем.

Як дӯстам боре ихзор дошт, ки доир ба вазъи забони форсии тоҷикӣ ва механизми таълими он дар муассисаҳои таълими ҷама-гонӣ бисёр навишти, вале ҳеҷ кас намегӯяд, ки ту чӣ мегӯӣ ва ба чӣ мегӯӣ.

Гуфтам: «Шояд минбаъд низ касе нагӯяд, ки чӣ мегӯям ва ба чӣ мегӯям. Камина ин ҳамаро ба худам, яъне ба мани дар ман ме-гӯям. Биғузори, ў донанд, ки ба забони форсӣ ё форсии тоҷикӣ - ганҷи шойғони қавме та-маддунсо, ки ба василаи он шоҳкориҳои мисли «Шоҳнома», «Маснавии маънавий», «Гу-листон»-у «Бӯстон»-и Саъдӣ, ғазалиёти ди-лошӯби Ҳоҷа Ҳофиз, беш аз панҷ ҳазор де-вон, достон қисса ва романҳои беназир офари-да шудаанд, чӣ назаре доштаам?...»

Дар навиштаҳои қаблӣ ёдовар шуда бе-дем, ки баъд аз тасаллоти болшевикон бар аморату хонигариҳои Осиёи Марказӣ ва мар-збандиҳои сунъӣ, дар минтақа ба ҷойи ин аморату хонигариҳои давлатҳои нави мил-лии «соҳибистиёр»-е бо номи Ҷумҳурии Шувраи Сотсиалистии Қирғизистон, Турк-менистон, Қазоқистон, Ўзбекистон ва дер-тар Тоҷикистон таъсис дода шуданд. Бояд ёдрас намоем, ки дар ин миён як муддат Ҷумҳурии Халқии Шувраи Бухоро ва Ҷум-ҳурии Халқии Шувраи Хоразм низ арзи ҳастӣ намулд.

Вақте ки ҷумҳуриҳои миллии таъсис ёфтаанд, масъалаи «рушд»-и забон, адабиёт ва фарҳангҳои нави миллии ба миён омад. Фикр мекунам, болшевикон тахти роҳбарии «доҳии пролетариати ҷаҳон» ва дертар Ста-лин, бисёр хостаанд, ки қавмҳои Осиёи Ма-рказӣ аз гузаштаи пурифтхори худ «канда» шаванд, дар минтақа ҳарчи зуд «маданияти шаклан миллии мазмунан сотсиалистӣ» та-шақкул ёбд. Ёддошти хотираҳои олимӯи рӯшанфикрони шарҳиносии тоҷику ғайрита-ҷӣ, асноди таърихӣ ва натиҷагирӣ ба за-бони ҳол мегӯянд, ки дар роҳи пиёда кар-дани ниятҳои олулдан хеш фарҳангзудии пи-нхону ошкоро, табиқду террор аз шеваҳои кори «суру»-ҳо будааст...

Ин буд, ки дар иртибот ба номи ҷум-ҳуриҳои навтасвӣ забонҳо низ тағйири ном кардаанд. Мо дар ягон сарчашмаи таърихӣ ба ибораҳои «забони тоҷикӣ», «забони қирғизӣ», «забони қазоқӣ», «забони ўзбекӣ» ва «забо-ни туркмени»... дучор наомадем. Бигирем, ҳарчанд дар Осиёи Марказӣ қавме бо номи тоҷик аз замони ҳеле қадим ба сар меба-рад, то замони тасаллоти болшевиҳо забон-у адабиётшаро на забон ва адабиёти тоҷи-кӣ, балки забон ва адабиёти форсӣ номи-даанд. Вале баъд аз таъсиси Ҷумҳурии Тоҷикистон забони форсӣ дар минтақа, ба та-ври сунъӣ, забони тоҷикӣ номида шуд... Мар-дум дар тӯли 70 соли арзи ҳастӣ намулдани ҳукумати шуврай ба ибори наф, яъне «за-бони тоҷикӣ» одат кард. Имрӯз агар гӯед, ки «хӣ мардум, шумо тоҷикед, аммо номи забонатон форсӣ аст, на тоҷикӣ», бовар на-мекунанд...

Шеваи дигари кори болшевикон ин буд, ки худ дар паси парда истода, мақсадҳои ғарзнокӣ хешро таваассути намоёндагони ақвоми таҳҷой (роҳбарони сиёсӣ ва чехраҳои номвари адабиву фарҳангӣ) таъбиқ менаму-данд...

Бо мурури вақт тахти фишори зимом-дорони давр тоҷикон аз баҳри алифбои сун-натӣ ё миллии худ низ баромаданд. (Ёдрас. Базеҳо бар онанд, ки алифбои форсӣ алиф-бои арабиасос аст. Фикр мекунам, ин нати-ҷагирӣ нисб ба тасхех дорад. Дар алифбои арабӣ дар асоси алифбои меҳӣ ва суғдӣ ба вуҷуд омадааст. Арабҳо дар асоси алифбои меҳию суғдӣ, бо шириқҳои фаёли аҷдоди мо, алифбои муштараке офариданд).

Ин ҳодиса, яъне тағйири алифбо низ зар-баи муҳлике буд ба забон ва фарҳанги миллии. Нохайр ҳаҷон ҳудӯиандозон дертар ба номи як забон - форсӣ тамғаи се забон: форсӣ, дарӣ ва тоҷикиро заданд. Нагузош-танд, ки форсигӯиҳои дунё масоили забоне вохиро дар гирдиҳамоиҳо матраҳ кунанд, дурнамои онро муайян созанд...

Сипас, ба баҳонаи он, ки дар байни авом ғояҳои доҳиёни пролетариати ҷаҳон ҳарчи беш доман паҳн кунанд, тахти фишори зи-момдорон, маъракаи содасозии забонҳои миллии оғоз ёфт. Дар натиҷа, забони мукта-дири яке аз қавмҳои буими минтақа - тоҷи-кон, ки бо он адабиёти беш аз ҳазорсола офарида шудааст, ба забони адабии кӯча-бозори табдил ёфт. Тахти фишори «боло» нависандагон, шоирон, олимон ва журна-листи тоҷик ба ҳар васила саъй менамуданд, ки шеваи баёнӣ худро ба шеваи баёнӣ авом наздик кунанд.

Дар ин миён аллома Садриддин Айний қад алам кард ва таваассути саъю кӯшишҳои ала-давоми ў дареъи забони форсии тоҷикӣ маҷ-рои худро пайдо намулд... Дар он аҳди пу-ршару шӯр муңкирони забон, фарҳанг ва қавми тоҷик ҳам набуданд. Агар абармарди зиндаёд – Садриддин Айнийи Бухороӣ бо таълифоти хеш ба даҳони онҳо муҳри хомӯшӣ наме-зад, дар минтақа ҳавфи аз байн рафтани як забони муктадир вуҷуд дошт... Хидматҳои поғузори адабиёти навини тоҷик, Қаҳрамо-

ни Тоҷикистон Садриддин Айний дар ташақ-кулёбии адабиёти навини тоҷик бесобиқа аст.

Бар онан, ки дар давоми 70 соли сохти шуврайи забони форсии тоҷикӣ, бар асари со-дасозӣ ва аңҷони тарҷумаҳои тахтуллафзӣ, аз қолаби сарфу наҳви миллии берун омад. Аксари мутарҷимин дар шеваи баён, ба ҷойи он, ки грамматикаи забони мавриди тарҷу-маро тобеи грамматикаи миллии созанд, баръакс, тобеи грамматикаи забони маври-ди тарҷума шуданд. Фикр мекунам, дар боби тарҷума гирумун омӯхтани тарҷумонҳои тоҷи-к аз ҳамзабониҳои хориҷӣ, ҳоссаан аз му-тарҷимини Эрон, суди зиёде дар пай дорад. Саъю кӯшиши онҳо бар он аст, ки дар ше-ваи баён грамматикаи забони мавриди тарҷ-умаро тобеи грамматикаи миллии созанд. Магар ҳадаф аз тарҷума ба мулки маънавии қавми худ табдил додани асари мавриди тар-ҷума нест?

Дар насри қадими мо сухани муаллиф ҷойи устувор дошт, ҳамеша пеш аз сухани ноқил (ба қавле, нутқи айнан нақлшуда) ме-омад. Мисол:

«Сангушт гуфт:
– Чаро бо ман ин сухан мегӯӣ?
Сангушт ҷавоб дод:

– Ба назарам ту бо худ андешае дорӣ ва аз кори худ дар ҳайрат мондаӣ, шояд ки маро биогоҳонӣ, ки ту ман ба кори ту чорае соз-ам». (Аз «Қалила ва Димна»).

Гуфтаанд: «Биед, то Иброҳимон бисӯзем ва худёни худро нусрат кунем, лаянат бар эшон боӣ!».

Намрӯди лаъин гуфт: «Ҷаҳор девор аз хишт бисозед, ҷаҳор фарсанг дур бошад ва сад газ боло бувад ва ҷумла девор аз хишти пухта карданд... Ва ҳар кас аз шаҳру русти ба вуҷуи имкону тоқат ҳезум оварданд, то ҷаҳор фарсанг ҳезум ниҳода ва то ба атро-фи девор ҳезум пур карданд ва оташ заданд». (Аз «Қисас-ул-анбиё»).

«Алтон гуфт:
– Самаки айёр дар миёни бозор ўро аз ман бисад. Агарчи ман аз пеш омадам, ба дастӣ хидматгорони ман буд. Ҷағо баровард ва чанд касро бикушт ва Абрақаро бибурд ва ба сарои Ширин бурданд.

Рӯйин чун бишнид, хашм гирифт, гуфт:
– Эй фурӯмои нокас, марде чун ту як марди баста нигоҳ натавоии доштан, то аз ту бибаранд! Ба чӣ кор бозояи ба ба оқибат хилъат меҳояӣ?!» (Аз «Самаки айёр»).

Дар пайравии ба грамматикаи забони русӣ ва бар асари тарҷумаҳои бадеӣ аз дигар за-бонҳо, сухани муаллиф дар байн ва охири сухани ноқил низ омад. Мисол:

«Не, дар ин ҳусус хавотири нақаш, — боз ором, бо чехраи кушод ҷавоб дод саркор, — кас намонӣ ҳам, худам меомадам».

«Ҳа, ба чӣ меҳандӣ?» - пурсид ақои Олим ҷиддӣ ба Саркор нигоҳ карда».

Биғузори, сухани муаллиф дар аввал, байн ва охири сухани ноқил биедӣ. Ин он қадар муҳим нест. Фикр мекунам, муҳим он аст, ки бояд шеваи баён ва ифодаҳои мо миллии бошанд.

Вақте ки халқҳо дар тӯли қарнҳо дар ка-нори ҳам зиндагӣ мекунанд, табиист, ки забонҳо ба ақдигар таъсири худро мегузо-ранд. Қарнҳост, ки халқҳои ба ҳам дӯсту ба-родар – тоҷикон ва ўзбекон дар қанори ҳам ба сар мебаранд. Бино ба эътирофи Шоири мардумии Ўзбекистон, устод Эркин Воҳидов 30 дарсади таркиби луғавии забони меъёри ўзбекӣро вожаҳои форсӣ, 30 дарсадашро вожаҳои араби ва боқӣ 40 дарсадашро во-жаҳои туркӣи қадимӣ ва ўзбекӣ ташкил ме-додаанд. Вожаҳои арабии забони ўзбекӣ, мисли «мақтаб», «китоб», «мақтаб», «илм», «таълим», «муаллим» ва ҳоказо вожаҳоианд, ки дар забони форсии тоҷикӣ ҳазм шуда-анд. Пас, шаст дарсади вожаҳои забони меъ-ёри ўзбекӣ барои тоҷикон «беғона» нестанд.

Суоле ба миён меяд, ки чаро дар забони меъёри форсии тоҷикии садаи XX ифодаву ибораҳои тахтуллафзӣ аз забонҳои русӣ ва ўзбекӣ ба маротиб афзуданд? Фикр меку-нам, ин ҳодиса ба ҳаёти иҷтимоӣ ва сиёсӣи он давр ва давраҳои баъдӣ иртибот дорад. Тоҷикистон дар ибтидои қарни сипаригар-дида аввал як вилотиӣ автономӣ, дертар ҷум-ҳурии автономие дар таркиби Ўзбекистон буд. Ва ин ҳолат, яъне тобеияти минтақавӣ ва иҷтимоиву сиёсӣ ба маъракаи содақунии забон беасар намонд.

Бародарони ўзбек забони зиндаи халқ-ро, бо тағйироти ҷузъӣ, ба сифати забони меъёр қабул карданд, ки дар он рӯзгори «қа-дору марез» ҳавасангез буд. Меғянд, ҳар бурдери бохте дар пай аст. Фикр мекунам, ба иллати он ки дар он рӯзгор забони меъ-ёри форсии тоҷикӣву ўзбекӣ то ҳадде сода-ву кӯчабозорӣ шуд, дар байни забони осори классикони адабиёт ва насли қадим вар-тае ба вуҷуд омад. Яъне насли ҷаҳони сода-писанд ҷиҳати дарки мазмунини осори клас-сикони адабиёт: Рӯдакӣ, Фирдавӣ, Носири Хусрав, Умарӣ Ҳайёмӣ, Ҷалолуддини Балхӣи Румӣ, Саъдии Шерозӣ, Ҳофизӣ Шерозӣ, Абдурахмони Чомӣ, Алишер Навоӣ (Фонӣ), Бобур, Машраб, Фузӯлӣ, Оғаҳи ва қиссаву романҳои «Самаки айёр», «Синдбоднома», «Қалила ва Димна», «Чор дарवेश», «Чомеъ-ул-хикой»... очиз монд.

Дар ибтидои садаи XX гурӯҳе аз рӯшан-фикрони тоҷик басте хоста будаанд, ки забо-ни осори классикон ба сифати забони меъёр пазирфта шавад. Вале содаписандон сад-ди роҳ гардидаанд.

(Давомаш дар саҳ.4) ➡

БАҲСИ ДОНИШЧҲҲНИ «ДОНИШМАНД»

*Хуштар зи китоб дар ҷаҳон ёре нест,
Дар ғамқадаи замона ғамроҳе нест.
Ҳар лаҳза аз ў ба гӯшаи танҳой,
Сад роҳате ҳасту ҳаргиз озоре нест.*

Абдурахмони ЧОМӢ

Сарвари давлат дар баро-мдҳои худ доир ба мутолиаи китоб, аҳамият ва зарурати таблиғи он дар байни ҷа-вонон, умуман, ҷомеа, борҳо таъкид намулдааст. Яке аз панҷ ташаббуси Стратегияи барномаи давлатӣ ҷиҳати ба-ланд бардоштани маърифат-и маънавий ҷавонон ва та-шкили пурмазмини вақти холии онҳо ба китобхонӣ мебошад.

Чанде пеш дар толори анҷуманҳои Донишгоҳи дав-латии омӯзгории Чирчиқ ти-бқи нақшаи кории Маркази миллию мадани тоҷикони ҷумҳури доир ба мавзӯи дӯстии мутафаккирони бузур-ги мо – Абдурахмони Чомӣ, Алишер Навоӣ ва 100-сола-гии рӯзнамаи «Овози тоҷик» дар байни гуруҳҳои тоҷикии факултаҳои донишгоҳ озму-ни зехнии «Донишманд» бар-гузор гардид. Дар он намо-яндагони марказҳои милли-фарҳангии ҷумҳури, вилотиӣ, Тошканд, қазоқ, рус, корейс, муассисаҳои таълими томак-табӣ, мактаби ва олий, муқас-силмини гуруҳҳои тоҷикии до-нишгоҳ, шоиру нависандагон ва журналистон иштирок на-муданд. Омӯзгори калони

бахши забон ва адабиёти тоҷи-ки донишгоҳ Х. Султонзо-да таъкид намулд, ки чораби-ни имрӯзӣ мо ба рушди забон, фарҳанг, дӯстӣ ва та-ҳаммуллазии миллиатҳо, бардавоми дӯстии мутафак-кирони бузург Абдурахмони Чомӣ ва Алишери Навоӣ, ин-чунин, 100-солагии рӯзнамаи маҳбӯби мо – «Овози тоҷик» бахшида мешавад.

– Албатта, чунин чораби-ниҳои маърифатӣю маънавий ба рушди забон, миллат, урфу одат, тарғиби мутолиаи китобу китобхонӣ хидмат ме-кунанд. Вақте ба толори до-нишгоҳ ворид шудем, чаш-мамон ба табои хушранг, ки дар он «100-солагии рӯзно-маи «Овози тоҷик

Дар вилояти Қашқадарё қорҳои ниҳолшинони тирамоҳи муташаққиллона идома доранд. Дар мавсими имсола дар воҳа шинондани беш аз 10 миллион ниҳоли дарахтони ороиши ва манзаравӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Чирокчи вилоят шинондани 417 ҳазор ниҳоли дарахтони мевадиханда ва ороишӣ ба нақша гирифта шуда, дар қитъаҳои алоҳида, аз ҷумла қанори роҳҳо, каналу дарёҳо беш аз 300 ҳазор бех ниҳол шинонда шудааст.

Дар ноҳия барпо намудани боғҳои ҷамоавӣ низ ба анъанаи ҳук даромадааст. Дар 5 гектар замини аз маҳаллаи Зарбдор ҷудогардида таъсис ёфтани «Боғи пахтавоҳ» далели ин гуфтаҳост. Аз пайи қори хайр шудан ҳуб аст. Зиёд шудани боғҳо ба сабзу хуррамгардии кишвар ва тозагии табиатамон хидмат мекунад.

Аксбардор: Ҷ. НОРҚОБИЛОВ (Ўза).

СЕМИНАР ДАР ҲАМОҲАНГӢ БО ТАБИАТ

Дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон семинари таълимӣ-амалии кормандони мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони бахшҳои ноҳиявӣ (шаҳрӣ) оғоз гардид. Дар он нутқи Сарвари давлат 18-20-уми ноябри соли раван дар Сенати Олий Мажлис ва Палатаи қонунгузорӣ, инчунин вазифаҳои эълон шудани соли 2025 ҳамчун «Соли ҳифзи муҳити зист ва иқтисодиёти «сабз» мавриди омӯзиш қарор гирифт.

Семинаро Сарвазир Абдулло Арипов ҳусни ифти-тоҳ бахшид. Дар қорабинӣ раиси Сенати Олий Мажлис Танзила Норбоева, мушавири Президент Рафурҷон Мирзоев, вазири экология, ҳифзи муҳити зист ва тағйирёбии иқлим Азиз Абдуҳақимов, раиси Қумитаи туризм Умед Шодиев, кормандони Вазорати экология, қумитаи туризм ва намоёндогони ВАО иштирок карданд.

Дар семинар таҷрибаи пешқадам доир ба ҳифзи гуногунии биологӣ, ғазо-лияти ҳудудҳои табиии ҳифз-шаванда, рушди экотуризм ва ташкили марказҳои замонавии фароғатӣ табо-дули назар сурат гирифт. Дар робита ба он як қатор маърузаҳо ва тавсияҳои зару-рӣ ироа шуданд. Ҳамчу-

нин, масъалаҳои таҷдиди инфрасохтори сайёҳӣ ва қорӣ намулдани хидматрасо-ниҳои нави замонавӣ бар-расӣ гардидаанд.

Иштирокчиёни қорабини-ро шиносӣ бо имкони-ятҳои сайёҳии вилояти Тош-қанд ба ноҳияи Бўстонлиқ таширф оварданд. Қайди он нукта низ ҷоиқ аст, ки мустаҳкам намулдани рақо-батнокии сайёҳии кишварам-он дар бозори ҷаҳонӣ, рушди экотуризм, этнотуризм, туризми экстремалӣ барои фароҳам овардани қойҳои нави қор барои мар-думи маҳаллӣ гурра мусо-идат хоҳанд кард.

Ҳаёт ҲАМРОЕВ,
қорманди бахши
маъбуоти Қумитаи
туризми ҷумҳурии.

СОДАСОЗИИ ЗАБОН ВА ПАЙОМАДҶОИ ОН

← (Аввалаш
дар сах.3).

Пас аз бахшҳои тўлӣ дар атро-фи забон, ниҳоят дастдандоркорони тоҷик дар асоси забони гуфтугӯи се маҳал – шеваи тоҷикони Самарқанд, Бухоро ва Хуҷанд, ки зери таъсири забони ўзбекӣ қарор доштанд, за-бони метеъ ё адабӣ сохтанд. Ин буд, ки дар шеваи баён бисёр ифодаҳои ўзбекӣ тавассути тарҷумаҳои тахт-лафзӣ ба забони форсии тоҷикӣ во-рид шуданд ва бо мурури вақт, ба ифодаҳои «хуӣ» табдил ёфтанд. Барои ин, ки хонанда ба ин гуфта бовар кунад, бо овардани чанд ми-сол аз осори адибони саршиноси тоҷик ва матбуоти даврӣ иқтифо ме-кунам. Тасмим гирифтём, бо назар-дошти он, ки дар он аҳд дарёи зин-дагӣ бино ба хоҳиш иродаи навоҳ-чагон қараён дошт ва ба иззати наф-си дигарон нарасидан, мисолҳои ме овардани ному насаби муаллифони пешниҳод намоём.

Таъсири забони ўзбекӣ дар ма-вриди қорбурди ҳиссаҳои саволи, тасдиқӣ ва ишоратҳои «мӣ», «қанӣ», «ана», «мана», «о ана»... назаррас-тар аст. Мисол: «Ҳама қоратор тахт карда мондӣ-мӣ? - Ҳа». Ин гуна ифо-да тарзи гӯйишӣ ўзбекӣ аст. Агар ҷумларо ба ўзбекӣ баргардонем, масъала равшантар хоҳад шуд: «Ҳама ишларингнги тахт қилиб қўйдинг-мӣ? - Ҳа». Форсии тоҷикиш бояд тақрибан ин тавр сурат ме-гирӣфт: «Қороҳотро анҷом додӣ? - Бале»; «Ақнун ба хонаатон печка шинондан гирем ҳам мешавад-мӣ?» («Инди уйлариңгизда печка ўрната-версақ ҳам бўладимӣ?»). «Қанӣ-қанӣ, ассалом, Обакӣ сарди вахшӣ, Як гап ба ту меғуям, бояд маро бубахшӣ», «Қанӣ-қанӣ, ассалом», «Бир гап сенга айтман...»; «Мана, худат ба ҷашмат дидӣ», Ўзбекиш: «Мана, ўз қўзинг билан қурдинг»; «Ху, дар ёл дорӣ, мо ба хонаи онҳоро рафта бӯдем». Ўз-бекиш: «Ху, эсингдамӣ, биз улар-нинг уйлариға борган эдик»; «Ба ҳа-вли мо ҳам омада истед, падар! - Ҳа, хўб! - гуфта монд мӯйсафед»; Ўзб: «Бизнинг ҳовилимизға ҳам кеп туринг, ота! - Ҳа, хўб!... - деб қўйди чо!»...

«Вайрон қарда шудани қоидаҳои агротехники ба ҳосил таъсири салби расонадаст» («Ўзбекистони сурх», № 65, соли 1962). Ин чо муаллиф дар қоидаи сарфу наҳви ўзбекӣ ҷумла сохтааст. Худ қазоват кунед: «Аро-техника қоидаларининг бузилиши ҳосилға салбий таъсир қўрсатидин»; «Соли гузашта коллективи театр қячо бо драматург Душан Файзӣ қорӣ эҷоди бурда, асарӣ «Духтари Зарафшон»-ро ба вучуд овард». Ўзбекиш: «Уттан ийли театр жамо-аси драматург Душан Файзӣ билан бирғалиқда иҷодий иш олиб бориб, «Зарафшон қизи» асарини яратди»; «Аз ин мебарояд, ки рўзнама наме-хонед». Ўзбекиш: «Бундан чиқадӣ ки газета ўқимайсиз». («Ўзбекисто-ни сурх», № 65, 23 майи соли 1962); «Навҳӯи тезпазакӣ пахтаро ба ву-чуд оварем». Ўзбекиш: «Пахтанинг тезпишар навларини яратилиқ». («Ўзбекистони сурх», №10, 13 янв-

ри соли 1955); «Шумо ҳам ба маҷлис равед дарқор?» Ўзбекиш: «Сиз ҳам маҷлисаг борсангиз керак?»...

Боре як забоншиноси шинохтаи ўзбек аз як журналист ва нависандаи тоҷик дар омади гап, чунин эрод ги-рифта будааст: «Ба фикрам, шумо аввал ўзбекӣ меандешеду баъд тоҷикӣ менависед».

Нависанда дар худ печида меғуфт: «Бубинед, ў ба ман чӣ меғӯяд. Ман аввал ўзбекӣ фикр мекардааму баъд тоҷикӣ менавиштаам»...

Шояд ранҷидани нависанда асосе дорад. Вале мисолҳо ба забони ҳол меғӯнд, ки баъзе аз мо аввал ўзбекӣ андишда, баъд тоҷикӣ менавишта-ем.

Фикр мекунам, вақти он омадаст, ки мо дар забони метеъ аз қорбурди баъ-зе вожаҳои гайритоҷикие, ки маънои ҳештабори ифода мекунад, ба мис-ли «ака» (бародар), «ука» (додар), «она» (модар), «ота» (падар, додо) даст кашем.

Дар шеваи форсии тоҷикии мо ифодаҳои тахтӯлафзии аз забони русӣ гирифта низ кам нестанд. Ба-роӣ ба дарозо нақшидани навишта аз овардани мисолҳо худдорӣ наму-дем.

Баъд аз дастбёии кишварҳои Осиёи Марказӣ ба истиқлоли марзӣ ва мақоми давлатӣ гирифтани за-бонҳои миллий, аз ҷумла, дар маҳдудии Тоҷикистон, забони форсии тоҷикӣ як андак рушд кард. Чунин ба назар мерасад, ки ба рӯйи сарфу наҳви миллий раванзани нуроние боз мега-рад. Фикр мекунам, агар механизми таълими забон дар мактабҳои миёна кулдан тағйир дода шавад, сатҳи за-бондонии насли ҷавон назаррас ба-ланд мегардад.

Инчониб олимӣ забоншинос не-стам, вале бо суҳан саруқор дорам ва ба сифати омўзгор даҳ сол аз фан-ни забон ва адабиёти тоҷик ба насли ҷавон дарс додам. Чунин ба назар мерасад, ки дар тўли ин даҳ сол усу-ли нави борвари таълими забон ва адабиёт дар зехнам қор хўрд. Дар қарабини қор таҷриба кардам, ки вақ-ти зиёди омўзгор ба омўзондани қоидаҳои сарфу наҳви забон, ки шў-ле бесуд аст, сарф мегардад. Натиҷа гирифтам, ки насли ҷавон барои ом-ўхтани қоидаҳои сарфу наҳви забон қабл аз ҳама бояд захираи қоғии лугавӣ дошта бошад. Мо чӣ мекунем?

Ба насли ҷавон, ки дар гуфтор ҳанўз аз доираи шеваи худ берун наома-дааст, қоидаи забон меомўзем. Та-лаб мекунем, ки аз ҷумла исму си-фату шуморҳо... пайдо кунанд, супо-риш медиҳем, ки ба зери сараъзо ба аъзои ҷумлаҳои яқтарибаҳо дутар-ки ба ва сатарқибаҳо мӯйян намоём... Усули қуҳна – таълими қоидаҳои грамматикӣ даст надод, ки насли ҷавон забони метеъро ба таври бо-яду шояд бимӯзад, ва баъди хатми мактаб ба сари худ тарҷумаи ҳол, ари-за, нақли хаттӣ ва иншо нависад.

Арузии Самарқандӣ фармудааст, ки агар шоири ҷавон панҷ ҳазор байт аз шеъри шоирони қадим ва панҷ ҳазор байт аз шеъри шоирони қадид ҳифз намоёнд, қомеъ мегардад, яъне шеъри хуб навишта метавонад. Мут-тақӣ ба ин гуфта натиҷа гирифтам, ки чаро насли ҷавон панҷ ҳазор порай

балки ҳамчун адабиётшиносии варзи-да низ ҳома рондааст. Инак поре аз ин мақолаи пурмухтаво:

«Хукумати Оли Сомон агарчи рас-ман тобеи давлати Аббосӣ ба шумор мерафт, лекин дар ҳақиқат тамоман мустақил буд, аз тарафи як подшоҳ, ки нисбат ба аристократии феода-лони эронӣ дошт, идора мешуд. Охиста-охиста Хоразм, Хуросон ва Афғонистон низ ба ҳукумати Оли Сомон гузашт. Ин тариқа ташкил ёфтани давлати Оли Сомон ва тараққӣ кардани ҳоҷагӣ ва тичорат дар мамлақати эшон мувофиқи мақо-сиди аристократии Эрон ва балки айнан ҳамон фасли дувуми нақшаи сиёсати онҳо буд. Аристократияи Эрон ба дубора зинда кардани дав-лати Сосония ва маданияти он дав-ра, ки ба таъйиқоти дини ислом ва истилои араб нобӯд шуда буд, саҳт умедвор гардидаанд. Дар атрофи ҳукумати Оли Сомон ҷамъ омаданд...»

Шоирони давраи аввали «адабиёт-и нави форсӣ» (яъне адабиёти баъ-дазисломӣ) монанди: Рўдакӣ, Шаҳид, Хуросонӣ, Абушарҳ, Абӯлмувайид, Абӯлйисӣ, Дақиқӣ ва Маъруфӣ, ки муассисони «адабиёти нави форсӣ» шумурда мешаванд, ҳама дар зарбаи Оли Сомон расиданд ва аз тара-фи онҳо ҳимоя диданд ва сиёсати онҳоро ҳимоя карданд...

«Фирдавӣ ягонаи шоири форсиза-бонан аст ва аке аз бехтарин шои-рони дунё аст. Лекин фақат дар соҳаи ҷангноманависӣ. Дар адабиёти форсӣ аст ва ҳамаи шоирони форсиза-бонан дар ҳамаи соҳаи устодиҳои ўро эътироф кардаанд... «Шоҳнома»-и Фирдавӣ дар соҳаи худаш ҷунон як ҳайкали бокдари санъат аст, ки шои-рони форс-тоҷик, араб, ҳинд, турк, ҷингаӣ ва ўзбек ҳаро сол боз бо қамолӣ шавқ завқ ўро тақдид меку-нанд ва ҳанўз монанди он як асар ба майдон гузошта натавонистанд...»

Иншои осори бадеӣ, хоҳастан, ҳикоя ва қиссаву роман қори сахл нест. Сарфи қариб сад соли сипари-гардида нависандагони тоҷик ҳикоя, афсона, новелла ва қиссаву романҳои зиёде таълиф намулданд, ки сарвати бебаҳои маънавии қамми тоҷик аст. Аз ин рӯ, пешниҳод доштам, ки ба мавзӯи мавриди назар иртибот дорад ва бе маблаг муассар нагардад. Агар забони осори нависандагонамон, ал-батта на ҳамашон, таҷдиди назари ме-гардид, яъне ба шеваи баъии уму-мифорсӣ табдил дода мешуд, суди зиёде дар пай дошт:

1. Форсигўёни олам аз осори на-висандагони тоҷик бароҳат баҳра мебурданд.
2. Ба забони метеъи умуимифорсӣ заминаи мусонд фароҳам меомад.
3. Насли ҷавони тоҷик аз осори форсигўёни дунё бароҳат баҳра ме-бурд...

Дўстам, дигар мағӣ, ки доир ба ваъзи забон, шеваи баён ва механиз-ми таълими он бисёр навишӣ. Ин бор нис барои худ (мани дар ман) на-виштам...

А. СУБҲОН.

Дар бораи мушкilotи кам будани китобҳои бадеӣ дар китобхонаҳои мактабҳои таълимашон ба забони тоҷикӣ ҳар сол чандин маротиба аз ҷониби мухбирони ғазоли рўзнамаи «Овози тоҷик» ё устодони худогоҳу дилсўзи дабистонҳо мақолаҳо навишта мешаванд.

ХИТОБ АЗ МУШКИЛИИ КИТОБ

Аз вучуди чунин муаммо туфайли матолиби мо раҳ-барони соҳа ҳам ҳуб ого-ҳанд, аммо аз чӣ сабаб аст, ки «сахт» хомӯшанд. Охир, ҷои таассуф аст, ки аз ис-тиқлоли Ватани мо зиёдтар аз се даҳсола гузашта, ҳанўз ин мушкilot боқӣ мемонад ва ба ҳастии мак-табҳои тоҷикӣ, соя меафка-над.

Дар маҳалҳо бонги изти-робӣ волидонро мешуна-вем, ки мушкили норасоии адабиёти бадеӣ ва китобҳои дарсии тоҷикӣ сабри онҳоро поён овардааст. Чаро ин мушкил, яъне шадидан на-расидани китобҳои бадеӣ ба забони тоҷикӣ дар ки-тобхонаҳои макотиби таъ-лимашон тоҷикӣ ба таври бояду шояд ҳал намеша-вад? Чаро дар ҳалли ин масъалаи ҳаётан муҳим ягон кас иқдом намекунад? Шояд мутасаддиён фа-ромўш кардаанд, ки ада-биёти бадеӣ тарбиятгари ҷомеа, ҳоса наврасон ва ҷавонан аст? Мо – калон-солон ҷавонорон ба китоб нахондан муттаҳам меку-нем, аммо чаро китобхо-наҳои мактабҳоямон беки-тобанд?... Бефарқӣ, беъз-тиборӣ ва ба ҷунин мушкил аз пайи панча нигаристан бас аламовар аст ва ба қўишҳои раҳбарӣ давла-тамон барои ноил гардидаан ба як ҷамъияти обод, дав-лати ҳуқуқбўнӯд ва мардум-солор созгор нест.

Банда расо як сол пеш мавзӯи макууро ҳуб омўх-таворӣ бо номи «Китобхо-наҳои китобҳо» дар шумо-ри 17 ноябри соли 2023-и «Овози тоҷик» матлабе навишта будам. Дар ин байн «Овози тоҷик» боз ҷан-дин мақолаҳои хонданӣ интишор дода, мавзӯи кам-будии китобҳои бадеиро дар китобхонаҳои макоти-би таълимашон тоҷикӣ бар-расӣ намуд. Аз наشري ин мақола як сол зиёд вақт гу-заштаву омўзгорони тоҷик воқунише нишон надовданд. Шояд устодон худ рўзнама-намеҳонанд ва ба мутолиаи китобҳои бадеӣ дилгарм нестанд? Аз ҷунин омўзо-рон чӣ қор мунтазир метавон шуд?!

Раҳбари давлатамон ҳар замон аз мактаб маориф суҳан ба миён овардаву ободии рўзгори фардои моро дар шуқуқӣ ва бо-варии соҳаи маориф таъв-ам медонад. Ин аст, ки та-шаббўс нишон додаву дар-ислоҳи ин соҳаи барои ҷомеа муҳим дар ҳуққи «дил» камар баст ва аз омў-згорони бошарф таълими босифатро тақозо кард; як солро (соли 2023) «Таъли-ми босифат...» эълон дошт ва мо пайгириона мақолаҳо кам интишор додем. Ҳанўз ислоҳи соҳаи таълим коми-лан ба забони тоҷикӣ қараён дорад. Ҳоло яке аз таълимгоҳҳои муваффақи ноҳия ба шумор меравад ва со-ле қабл аз нигиҳи рейтингӣ таълим дар раддабандии пеши мактабҳои ноҳия қарор дошт. Китобдори мактаб Эшонқул Ҳамроев аз омўзо-рони ангуштшумори фанни забон ва адабиёти тоҷик аст. Назар ба гуфтаи вай, китоб-хонаи мактаб 1700 адад ки-тоби бадеӣ дорад, аз ин миқдор танҳо 43 донда китобҳои бадеӣ ба забони тоҷикӣ мебошанд ва дар маҷмўё 15-16 номгўйро ташкил меку-нанд. Аз ин шумор тақрибан

ба ман нарас, ман ба ту--ро мемонад. Ин шеваи қор басо хатарзост.

Барои боло бурдани та-факкур, маърифат ва ободии ҷаҳони маънавии шахрван-дон, ҳоса ҷавонон, ки ояндаи ин кишвар ҳастанд, озмунҳои бонфузи китобҳои дар са-тҳи ҷумҳурий роҳандозӣ ме-гарданд, аммо донишомўзо-ни мактабҳои тоҷикӣ ширкат намевазаранд. Чӣ хел метаво-нанд иштирок кунанд? Дар ҳоле ки мактабҳояшон соҳи-би китобхонаҳои «Бекитоб»-анд! Ё қорвонҳои китоб сўи мактабҳо роҳ гирифтаву на-моишҳои китобҳои бадеӣ ва фуруши онҳоро доман таш-кил мекунанд, ҳатто барои бонувони хонашин озмунӣ китобҳои роҳандозӣ шуда-аст, ки хеле ҷолиб ва наму-наи ибрат ба фарзандон ме-бошад. Аммо нашунидаам, ки модари тоҷик беҳор шуда-ву аз китобгон будани худ дарак дода бошад.

Огоҳ ҳастем, ки ҳамон қорвони китобҳои бадеӣ во-риди мактабҳои таълимашон тоҷикӣ ҳам мегарданд, аммо дар хирмани худ ягон адад китоби тоҷикӣ надоранд, ки ҷои таассуфу нигарониҳост. Аммо касе садо баланд на-мекунад ва аз садорати мао-рифи ноҳияву вилоят ва аз Вазорати таълими томактабӣ ва мактабӣ, ки ташкилкунан-дагони ин қори наҷибу хайр ҳастанд, талаб намесозад, ки китобҳои бадеии тоҷикиро ҳам дар қатори садҳо номгўй адабиёти бадеӣ бо дигар за-бонҳо биёранд. Бо забони хуш фаҳмонанд, ки фарзан-дони тоҷик ҳам нибё ба хон-дани адабиёти бадеӣ ба за-бони модариашон доранд.

Ҷунки ба забони модарӣ мутолиаи китобҳои бадеӣ лаззати дигар дорад ва таъ-лим, ки ба забони тоҷикӣ су-рат мегирад, хондани китоб-ҳо ба забони миллий хуштар аст ва ба сифати таълим, ки тақозои ҳукумат ва замони нав аст, мусоидат мекунад.

Вақте аз ҳоли китобҳои бадеии тоҷикӣ ва дарсӣ дар мактабҳои вилояти Қашқа-дарё пурсидаву огоҳ гаштем, андўҳи мо бамаротиб афзуд. Ин муамморро дар мисоли як дабистон тахлил мекунем, то суҳанамон беранг наояд. Мак-таби миёнаи рақами 87-уми ноҳияи Деҳқонобод дар қадӣ шоҳроҳи Тошқанд – Тирмиз ҷой гирифтааст. Як мактаби замонавӣ буда, 132 хонанда ва 33 нафар омўзгор дорад. Қаблан дар таркиби мактаби рақами 69-уми ноҳия буд. Баъдан бо ибтиқори омўзго-ри бахши ибтидоии тахсил Ҳамроқул Отаев синфи то-ҷикӣ ташкил шуд (соли 1987) ва охиста шумори донишом-ўзон афзуда, сар аз соли тах-силӣ 1996 ба мактаби алоҳи-дае мубаддал гашт. Ин тавр, дабистон арзи ҳастӣ намуд, ки дар ин мақам таълим коми-лан ба забони тоҷикӣ қараён дорад. Ҳоло яке аз таълимгоҳҳои муваффақи ноҳия ба шумор меравад ва со-ле қабл аз нигиҳи рейтингӣ таълим дар раддабандии пеши мактабҳои ноҳия қарор дошт. Китобдори мактаб Эшонқул Ҳамроев аз омўзо-рони ангуштшумори фанни забон ва адабиёти тоҷик аст. Назар ба гуфтаи вай, китоб-хонаи мактаб 1700 адад ки-тоби бадеӣ дорад, аз ин миқдор танҳо 43 донда китобҳои бадеӣ ба забони тоҷикӣ мебошанд ва дар маҷмўё 15-16 номгўйро ташкил меку-нанд. Аз ин шумор тақрибан

6 асари насрий ҳаст. Тасаввур мекунед, дар миёни 1700 адад адабиёти бадеӣ 43 донда китоб ба забони тоҷикӣ! Дар як гўшаи рафи ҷевоне ҷой ги-рифта, басо ҳақиру ночизи метобанд ва симои имрўзи китобхонаҳои мактабҳои таъ-лимашон ба забони тоҷики-ро «рўшан» мекунанд. Ин ҳол дар боқии китобхонаҳои мак-табҳои ноҳияи Деҳқонобод ва дигар навоҳии Қашқадарё ҷун Китобу Шаҳрисабз низ яқсон буда, ҳар фарди дилогҳо ва вичдонаш ҳанўз бедорро ба андеша водор месозад.

– Хонандагон майли китоб хондан доранд ва 15 номгўй китобро қайҳо хонда тамо-м кардаанд. Онҳо ночор кито-бҳои бадеии дигарро инти-ҳоб мекунанд ва ҳастии худ-ро ба ин олам мебахшанд. Мушохидаи ин манзара ба мани устоди забон ва ада-биёти тоҷик басо душвор аст, – меғӯяд Э. Ҳамроев.

Мурочатҳои даҳонӣ дар мавриди камбудии китобҳои бадеии тоҷикӣ ба шуьбаи таъ-лими томактабӣ ва мактабии ноҳия ҳанўз натиҷае ба бор наовардааст ва ба ҷуз аз ваъ-даҳои бешумори «дилгарм-кунанда» чизе нағиритаанд. Маълум гардид, ки ягон мак-таби тоҷикӣ ба таври хаттӣ аз вучуди ин муаммо ба раҳба-рияти болиои худ мурочиат накардаанд ва аҷиб он аст, ки хомўширо афзал мешумо-ранд. Чаро? Шояд «даҳони баста сад тилло».

Ваъзи таъмин бо китобҳои дарсӣ низ дар макотиби таъ-лимашон тоҷикӣ хушлоқу-нанда нест. Маълум шуд, ки дар ҳар синф камбудӣ ҷой дошта, ба сифати таълим ҳа-лал мерасонанд. Масалан, дар мактаби рақами 87 ба қарибӣ китоби «Адабиёт» ба-роӣ синфи 10 расидааст. Аз қазо ин китоб, ки мударро интизораш буданд, аз ду қисм иборат будааст ва айни ҳол ба ҷои он ки қисми ав-валро фиристанд, қисми 2-юмро фиристандад, ки ба мантқиқ қор дуруст нест.

– Мо ҳайронем, ки дарс-ро аз китоби аввал оғоз на-карда, чӣ тавр аз китоби ду-вум сар кунем? – бо таассуф таъкид мекунад омўзгор Тўйӣ Чориёров. – Мебоист ин китоб дар соли хомиши гузашта дастраси донишом-ўзон мегардид. Имсол то омадани китоб аз нусхаи электронии истифода бур-дем, ки дар раванди таълим як қатор мушкilioҳо ба вучуд овард. Дастрас нашудани ки-тобҳои дарсӣ дар мактабҳои тоҷикӣ боиси нигарони а-ст. Вақти он расида, ки китоб-хонаҳои мактабҳои тоҷикӣ аз осори адибони мумтоз ва муосири тоҷик ғани гарданд.

Маълум гардид, ки китобҳои «Забони тоҷикӣ» ва «Адабиёт» барои синфи 5 ҳам аз ду қисм (ду китоб) иборат будааст. Магар душвор буд, ки мисли пешина китоби ҳар фанро дар як ҷилд ва зери як муқо-ва нашр кунанд? Китоби 1 ва 2 қарданҳо на танҳо хонан-дагон омўзгорон, балки та-шкилоти китобрасонро низ ба раҳуғи мебаранд.

Муаммои китобҳои дарсӣ дер ё зуд ҳал хоҳад шуд, аммо тақдир бо китобҳои бадеӣ таъмин сохтани китоб-хонаҳои дабистонҳои тоҷикӣ ҳамон норўшан боқӣ мемо-над.

Шариф ХАЛИЛ,
ҳабарнигори
«Овози тоҷик»
дар вилояти
Қашқадарё.

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожиқ тилида нашр этилади.

Қоншини сармуҳаррир
Тоҷибой ИКРОМОВ

Рўзнама ҳафтае ду маротиба:
рўзҳои қоршанба ва шанбе чо-п
мешавад.

Рўзнама дар компютерхонаи идора
ҳарфишар ва саҳифабандӣ гардида.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи ҷопи ду интервали
ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рўзнама
ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рўзнама 25 июни соли 2008 дар Оҷонсии маъбуот ва ахбороти
Ўзбекистон тахти рақами 0003 ба рўйҳат гирифта шудааст.

Индекси нашр — 170 . Фармоиши 2 Г-1228.

Адади нашр 4180. Ҳаҷм 2 ҷузъи ҷопӣ.

Усули нашр — офсет, андозаи А-2.

ISSN 2010-7757

1 2 3 4 5 6

Муҳаррири
навбатдор:
М. Мамаҷонова.
Саҳифабанд-дизайнер:
Т. Хўтаева.
Мувофиқи ҷадвал —
21.00
Ба ҷоп супурда шуд —
21.00

Нишонии мо:

100011 ш. Тошқанд,
кўчаи Навоӣ, 30, ошонаи 4.
Телефонҳо: қабулгоҳ: +998555200337;
Котибот: +998555200336.
Факс: +998555200337.
сайт http://ovoztojiq.uz/, e-mail:
ovoztojiq@umail.uz, ovaztojiq@list.ru
Индекси обўна 170.

Матбааи таъбу нашри Ширкати саҳомии «Шарк».
Нишонии қорхона: кўчаи Буюқ Тўрон, хонаи 41.